

Møte mandag den 16. desember 2013 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 28)

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om tilbake-
trekking av meldinger og proposisjoner
(Innst. 93 S (2013–2014), jf. Meld. St. 5-11 (2013–
2014) og Meld. St. 13-18 (2013–2014))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer
i statsbudsjettet for 2013 under Olje- og energideparte-
mentet
(Innst. 92 S (2013–2014), jf. Prop. 20 S (2013–2014))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer
i statsbudsjettet for 2013 under Miljøverndepartemen-
tet
(Innst. 91 S (2013–2014), jf. Prop. 18 S (2013–2014))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til natur-
mangfold og friluftsliv
(Innst. 84 S (2013–2014), jf. Dokument 3:13 (2012–
2013))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
Riksrevisjonens undersøkelse av Navs forvaltning av
tilretteleggingsgarantien
(Innst. 49 S (2013–2014), jf. Dokument 3:9 (2012–
2013))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
Riksrevisjonens undersøkelse av skatte- og avgifts-
myndighetenes kontroll av merverdiavgift
(Innst. 83 S (2013–2014), jf. Dokument 3:11 (2012–
2013))
7. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddsforvaltnin-
gen i Norsk kulturråd
(Innst. 80 S (2013–2014), jf. Dokument 3:12 (2012–
2013))
8. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
Riksrevisjonens undersøkelse av de norske EØS-mid-
lene
(Innst. 50 S (2013–2014), jf. Dokument 3:15 (2012–
2013))
9. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
Riksrevisjonens undersøkelse av om offentlige tiltak
utredes på en tilfredsstillende måte
(Innst. 81 S (2013–2014), jf. Dokument 3:10 (2012–
2013))
10. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
endringer i statsbudsjettet for 2013 under Fornyings-,
administrasjons- og kirke departementet
(Innst. 79 S (2013–2014), jf. Prop. 9 S (2013–2014),
kap. 1)
11. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen
2012–2013
(Innst. 82 S (2013–2014), jf. Meld. St. 4 (2013–2014))
12. Interpellasjon fra representanten Ketil Kjenseth til
kommunal- og moderniseringsministeren:
«Offentlig sektor vil stå foran store omstillingsbe-

hov de neste tiårene. En større andel eldre befolkning vil legge press på helse-, omsorgs- og velferdstjeneste-
ne. Klimaendringene vil kreve tiltak for å bremse den
globale oppvarmingen, men vi må også tilpasse oss
til de endringene som vil komme, selv med en streng
klimapolitikk. Bedre samfunnssikkerhet og beredskap
står også høyt på listen over omstillingsbehov. Skal vi
kunne løse de offentlige oppgavene i framtida, trenger
vi innovasjon i offentlig sektor og i samspillet mellom
offentlig sektor og næringsliv, sivilsamfunn og den en-
kelte. I tillegg til kunnskap må vi også organisere of-
fentlig sektor smart, samt ha et innkjøpsregelverk og
anbudsprosesser som bidrar til å anskaffe framtidas og
ikke fortidas løsninger.

Hvordan vil statsråden bidra til å skape økt kapasi-
tet og en ny giv for innovasjon i offentlig sektor?»

13. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendings-
loven (gjennomføring av Dublin III-forordningen)
(Lovvedtak 30 (2013–2014), jf. Innst. 67 L (2013–
2014) og Prop. 26 L (2013–2014))
14. Referat

Presidenten: Representantene Freddy *de Ruiter*, Kjell-
Idar *Juvik* og Eva Kristin *Hansen*, som har vært permitter-
te, har igjen tatt sete.

Statsråd Tine Sundtoft vil overbringe fire kongelige
proposisjoner.

Statsråd Tine Sundtoft overbrakte 4 kgl. pro-
posisjoner (se under Referat torsdag 19. desember).

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til
behandling, vil presidenten foreslå at Stortingets møte i
dag om nødvendig avbrytes kl. 13.45 for Stortingets jule-
lunsj. Videre vil presidenten foreslå at møtet settes igjen
kl. 16.00 og fortsetter til dagens kart er ferdigbehandlet.
– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:01:47]

*Innstilling fra Stortingets presidentskap om tilbaketrek-
king av meldinger og proposisjoner (Innst. 93 S (2013–
2014), jf. Meld. St. 5-11 (2013–2014) og Meld. St. 13-18
(2013–2014))*

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:02:15]

*Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer
i statsbudsjettet for 2013 under Olje- og energideparte-
mentet (Innst. 92 S (2013–2014), jf. Prop. 20 S (2013–
2014))*

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:02:34]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2013 under Miljøverndepartementet (Innst. 91 S (2013–2014), jf. Prop. 18 S (2013–2014))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [10:02:54]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til naturmangfold og friluftsliv (Innst. 84 S (2013–2014), jf. Dokument 3:13 (2012–2013))

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:03:27] (ordfører for saken): Riksrevisjonen har evaluert seks ordninger for tilskudd til naturmangfold og friluftsliv, gitt som poster på Miljøverndepartementets budsjett. Tilskuddsordningene i undersøkelsen utgjorde 252 mill. kr i 2012 og 168 mill. kr i 2013.

«Målet med undersøkelsen har vært å vurdere i hvilken grad tilskudd til naturmangfold og friluftsliv bidrar til god måloppnåelse og blir forvaltet i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.»

Undersøkelsen tar utgangspunkt i tre hovedproblemstillinger: I hvilken grad er Miljøverndepartementets styring av tilskuddsordningene innrettet for å sikre måloppnåelse? I hvilken grad forvaltes tilskuddsordningene i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger? I hvilken grad bidrar tilskuddsordningene til måloppnåelse?

I Riksrevisjonens rapport oppsummeres hovedfunnene i tre punkter:

- «Svakheter i rapportering og manglende evaluering gir mangelfull informasjon om måloppnåelse.
- Tilskuddsforvaltningen er i liten grad i samsvar med prinsipper for god forvaltningsskikk.
- Tilskuddsordningene gir økt aktivitet og merverdi.»

De to første hovedfunnene i Riksrevisjonens rapport innebærer en kritikk av måten tilskuddene til naturmangfold og friluftsliv blir forvaltet på. Denne kritikken er basert på Riksrevisjonens utgangspunkt for sin undersøkelse, som er å leite etter avvik i forhold til det reglementet for økonomistyring i staten som Stortinget vedtok i januar 1997, og som knesetter mål- og resultatstyring som et overordnet styringsprinsipp. Med dette som utgangspunkt leverer Riksrevisjonen en velbegrunnet kritikk av hvordan tilskuddsordningene forvaltes, og Miljøverndepartementet viser i sitt tilsvarende svar at kritikken er oppfattet og vil bli tatt til følge. I slike saker vil kontroll- og konstitusjonskomiteen vanligvis si seg tilfreds med rapport og tilsvarende svar og avslutte sin behandling av saken.

Som saksordfører for denne saken føler jeg et sterkt forvalteransvar. Jeg føler ansvar for naturmangfoldet og for at skattebetalernes penger blir brukt på en best mulig måte. Som folkevalgt representant er det derfor viktig for meg å

gå dypere inn i saken. Jeg mener det er min oppgave ikke bare å se om de formelle reglene i økonomireglementet er overholdt, men også om målformuleringen i Riksrevisjonens rapport – i hvilken grad tilskudd til naturmangfold og friluftsliv bidrar til god måloppnåelse – virkelig oppfylles. Jeg valgte derfor ut én av de seks tilskuddsordningene, Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturtyper, som gis over Post 1427.82 på Miljøverndepartementets budsjett, for en grundig gjennomgang. Under denne gjennomgangen har jeg gjort funn som avdekker grunnleggende svakheter i det styringssystemet vi som øverste folkevalgte organ benytter for å ivareta overordnede samfunnsinteresser. Disse funnene har ført fram til følgende konklusjon:

«Gjeldende praksis for forvaltning av tilskuddsmidler til naturmangfold og friluftsliv er basert på uegnete kriterier for måloppnåelse og mangler det helhetsperspektivet som er nødvendig for å støtte opp under det overordnede formålet om en kunnskapsbasert naturforvaltning. Resultatet er ikke en kunnskapsbasert naturforvaltning, men et kunnskapsløst styringssystem.»

Med dette mener jeg at mangelfull satsing på kunnskapsproduksjon innen naturmangfoldsområdet er en viktig medvirkende årsak til dagens situasjon.

Jeg er klar over at dette er sterke ord, og jeg har registrert at de øvrige komitémedlemmene har valgt ikke å stille seg bak min kritikk. Samtidig registrerer jeg at komitéflertallet gir meg anerkjennelse for en grundig saksframstilling. Jeg mener en av kontroll- og konstitusjonskomiteens aller viktigste oppgaver er å påse at det blir ført en politikk som er i tråd med de formålene vi i fellesskap har vedtatt. Det er dette som er forvaltning. Hovedgrunnen til at jeg har valgt å ta opp denne saken i den bredden jeg har gjort i mitt saksframlegg, er at denne saken reiser svært viktige prinsipielle spørsmål knyttet til vår forvaltningspraksis. Dette vil jeg nå begrunne med utgangspunkt i tilskuddsordningen for prioriterte arter og utvalgte naturtyper.

Et sentralt begrep, både i Riksrevisjonens rapport og i mitt saksordførerframlegg, er «måloppnåelse». Dette er et begrep som kan forstås på flere måter. Jeg vil starte min gjennomgang med å vise at Riksrevisjonen har lagt et altfor snevert perspektiv på måloppnåelse til grunn for sin undersøkelse. Jeg vil først vise at det i dette tilfellet ikke er samsvar mellom overordnet målsetting – det vil si nasjonale mål knyttet opp mot internasjonale forpliktelser og lovgivers intensjoner, slik de er formulert i lover og sentrale styringsdokumenter – og resultatmålene som er knyttet til de spesifikke tilskuddsordningene for prioriterte arter og utvalgte naturtyper. Min påstand om et uegnet styringssystem tar nettopp utgangspunkt i manglende samsvar mellom den overordnede målsettingen og de spesifikke resultatmålene som er knyttet til tilskuddsordningene. Dernest vil jeg begrunne de fire hovedkonklusjonene i mitt saksframlegg:

1. At mangelfullt kunnskapsgrunnlag innenfor naturmangfoldområdet er vesentlig til hinder for å nå overordnede mål.
2. At kunnskapsgrunnlaget ikke har blitt anvendt på en måte som sikrer at de overordnede målsettingene blir nådd.

3. At tilskuddsordningene ikke i ønsket grad bidrar til å nå de overordnede målsettingene.
4. At det ikke er samsvar mellom målet som er knyttet til de to tilskuddsordningene og de overordnede målsettingene.

Det er altså manglende samsvar mellom overordnet målsetting og resultatmålene som er knyttet til tilskuddsordningene for prioriterte arter og utvalgte naturtyper.

Den overordnede målsettingen innenfor naturmangfoldsområdet er formulert i naturmangfoldloven § 1:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Denne målsettingen har støtte fra et samlet storting; loven ble enstemmig vedtatt i 2009. Tilsvarende formuleringer finnes også i skiftende regjeringers styringsdokumenter fra 1990-tallet og fram til i dag.

Jeg vil konsentrere meg om de to nye virkemidlene i naturmangfoldloven: prioriterte arter hjemlet i § 5 og utvalgte naturtyper hjemlet i § 4.

Lovens §§ 23 og 52 inneholder bestemmelser om hvordan virkemidlene prioriterte arter og utvalgte naturtyper skal brukes. Dette kommer jeg tilbake til.

Det er åpenbart for meg at det er § 1 i naturmangfoldloven som må være retningsgivende for vurderingen av om tilskuddsordningene fungerer etter Stortingets intensjoner og formål.

Et av de viktigste funnene i min gjennomgang av dette saksfeltet er at kriteriene for måloppnåelse, som er knyttet til tilskuddsordningene for utvalgte naturtyper og tiltak for prioriterte arter, ikke samsvarer med den overordnede målsettingen for bevaring av naturmangfoldet. Kriteriene for måloppnåelse er formulert slik – sitert fra Riksrevisjonens rapport:

«For prioriterte arter er målet med tilskuddsordningen å ta vare på de plante- og dyreartene som blir valgt ut som prioriterte arter. Samtidig er det et mål å ta vare på de økologiske leveområdene til de prioriterte artene. Tildelingskriteriet er at midlene skal gå til tiltak som sikrer prioriterte arter, og til aktiv skjøtsel eller andre typer tiltak som medvirker til å ta vare på eller gjenopprette økologiske funksjonsområder for prioriterte arter. Måloppnåelse blir vurdert utfra antall tiltak.

Når det gjelder utvalgte naturtyper, er målet med tilskuddsordningen å ta vare på utvalgte naturtyper. Tildelingskriteriet er at midlene skal gå til aktiv skjøtsel eller andre typer tiltak som medvirker til å ta vare på forekomster av utvalgte naturtyper, og måloppnåelse blir vurdert ut fra antall tiltak.»

Jeg vil belyse dette med et enkelt eksempel. Tenk at vi i 2013 fordeler budsjettposten på 100 ulike tiltak. Da er det mulig å forbedre måloppnåelsen til det dobbelte i 2014 ved å halvere tildelingen til hvert av de tiltakene som ble støttet i 2013, og fordele det resterende beløpet på 100 tiltak til. I stedet for kunnskap om arter og naturtyper, hva som hemmer og hva som fremmer dem, har vi altså her endt opp

med å telle antall tiltak som mål på god naturforvaltning. Da jeg ble klar over spriket mellom overordnet målsetting og målformuleringen som er knyttet til tilskuddsordningen, måtte jeg gå forvaltningspraksisen på naturmangfoldområdet nærmere etter i sømmene. Resultatet er fire konklusjoner som jeg etter tur vil begrunne.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag innenfor naturmangfoldområdet er vesentlig til hinder for å nå overordnede mål. Begrepet «kunnskapsbasert» går igjen i alle sentrale dokumenter om norsk naturmangfoldforvaltning. Ett eksempel på dette er naturmangfoldlovens § 8, som sier:

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.»

Dagens kunnskap om mangfoldet av arter og naturtyper er resultatet av kunnskapsoppbygging gjennom to hundre år, dokumentert gjennom innsamlinger av objekter og artslistes i landets naturhistoriske museer, i vitenskapelige publikasjoner og rapporter, og mange andre kilder. Gjennom de siste 20 årene har det blitt lagt ned et stort og fortjenestefullt arbeid for å gjøre denne kunnskapen tilgjengelig for privat og offentlig forvaltning og den interesserte allmennheten, men, som vi skal se, er kunnskapsmanglene fortsatt store.

Sentralt i dette arbeidet står Artsdatabanken, en uavhengig kunnskapsinstitusjon opprettet som ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 25 for 2002–2003, Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Artsdatabanken, som er plassert under Kunnskapsdepartementet, har vært operativ siden 2005. Artsdatabanken har ansvaret for nasjonale rødlistes for arter og naturtyper samt svarteliste for arter. Artsdatabanken har dessuten ansvar for å vedlikeholde oversikter over arter som er kjent fra Norge og har ansvaret for utvikling av typeinndelings- og beskrivelsessystemet for naturvariasjon, NiN – Naturtyper i Norge – som ble lansert i versjon 1 i 2009, og som nå blir revidert. Store deler av nasjonens kunnskap om arters forekomst og utbredelse er nå fritt tilgjengelig via nettjenestene Artskart og Artsobservasjoner, driftet av Artsdatabanken.

Til tross for denne innsatsen for kunnskapsoppbygging, oppgir Artsdatabanken sjøl at det fortsatt er store mangler i vår kunnskap om naturmangfoldet. Mangel på kunnskap er et gjennomgangstema både i Norsk rødliste for arter 2010 og i Norsk rødliste for naturtyper 2011. Noen artsgrupper er godt undersøkt, men mange er fortsatt dårlig undersøkt. Dette gjelder bl.a. store artsgrupper som insekter og sopp. Innenfor disse gruppene blir nye arter, for Norge og for vitenskapen, stadig oppdaget. Man antar at én av fem arter som finnes i norsk flora og fauna, fortsatt ikke er oppdaget. Det er derfor gledelig at Miljøverndepartementet i 2009 tok konsekvensen av de store kunnskapsmanglene på dette feltet og besluttet å starte Artsprosjektet, som er et prosjekt administrert av Artsdatabanken, og som har som formål å øke vår kunnskap om artsmangfoldet i Norge og om samspillet mellom arter og miljøforhold.

Også på naturtypeområdet er det store kunnskapsmangler, til tross for nesten 20 år med offentlig finansiert

naturtypekartlegging. Dette skyldes nok først og fremst at landet vårt har en naturvariasjon som overgår de fleste land i Europa. For å illustrere kunnskapsstatus på naturmangfoldområdet har jeg valgt naturtypeområdet som eksempel. Som ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 58 for 1996–1997, Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling – dugnad for framtida, ble det initiert et utviklingsprogram for kartlegging, verdiklassifisering og overvåking av det biologiske mangfoldet i Norge, med naturtyper som ett av fem hovedtemaer. Dette programmet, som ble startet opp i 1999, hadde i utgangspunktet en femårig tidsramme og ble finansiert over Miljøverndepartementets budsjett. Direktoratet for naturforvaltning, nå Miljødirektoratet, har hatt ansvaret for gjennomføringen. Fordi programmet fra starten av ble gjennomført som kommunevis prosjekter med Fylkesmannens miljøvernavdeling som regional koordinator, har det blitt hetende den kommunale kartleggingen. Kartleggingsresultatene blir løpende rapportert i Naturbase, Miljødirektoratets åpne miljødataportal.

Parallelt med den kommunale kartleggingen ble det som ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 25 for 2002–2003 etablert et nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold, som skulle bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag. Den kommunale kartleggingen ble, sammen med øvrige tiltak, forankret i St.meld. nr. 42 for 2000–2001 og Nasjonalt program, evaluert av Riksrevisjonen i 2006, Dokument nr. 3:12 for 2005–2006. Riksrevisjonen uttaler her at den

«kommunale kartleggingen og Nasjonalt program så langt har bidratt vesentlig mindre til en bedret kunnskapsstatus enn forutsatt».

I 2007 ble det gjort en uavhengig gjennomgang av kvalitet, resultater og ressursbehov innenfor naturtypekartlegging som konkluderer med at det, til tross for de ca. 40 mill. kr pluss egeninnsats fra kommuner og andre som inntil 2006 var brukt på den kommunale kartleggingen, var betydelige svakheter i kunnskapsgrunnlaget om naturtyper. Videre ble det anslått at kartleggingen neppe hadde fanget opp mer enn 20 pst. av det virkelige antallet verdifulle lokaliteter, at kvaliteten gjennomgående var varierende, og at så mye som ca. 70 pst. av lokalitetene som var oppsøkt inntil 2007, burde oppsøkes på nytt i felt.

Naturtypekartleggingen har blitt videreført etter 2006 i et noe mindre omfang, først og fremst ved supplering av tidligere innsamlede data. SABIMA, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold, skriver nå i desember på sine hjemmesider at tre av fire verdifulle naturområder fortsatt ikke er kartlagt. Det vil i så fall si at bare 25 pst. nå er kartlagt. Manglende kunnskap blir altså framhevet som en vesentlig kilde til usikkerhet i Norsk rødliste for naturtyper 2011.

Dette er bakteppet for min påstand om at manglende kunnskapsgrunnlag innenfor naturmangfoldområdet er vesentlig til hinder for å nå overordnede mål. Betydningen av dette for bruken av virkemidlene «prioriterte arter» og «utvalgte naturtyper» vil jeg nå belyse med et eksempel.

Forskrift om utvelgelse av naturtyper etter naturmangfoldloven, fra mai 2011, binder definisjonen av to av de fem naturtypene som hittil er utvalgt, slåttemark og

slåttemyr, til resultatene av den kommunale kartleggingen. Ifølge forskriften omfatter definisjonene alle kartfestede naturtypelokaliteter av slåttemark og slåttemyr som er vurdert som «svært viktig», A-område, eller «viktig», B-område, i henhold til Miljødirektoratets kartleggingshåndbok for naturtyper. Dette innebærer at lokaliteter som ikke har vært fanget opp under kartleggingen, ikke fanges opp av forskriften, mens lokaliteter som er feilvurdert eller feilklassifisert, automatisk vil omfattes av den. Når kunnskapsgrunnlaget påviselig er mangelfullt, vil jeg stille store spørsmål ved om den overordnede målsettingen om å ivareta naturmangfoldet, blir ivaretatt på en god måte gjennom en forvaltningspraksis som er så tett koblet opp til et mangelfullt kunnskapsgrunnlag.

I denne forbindelsen vil jeg peke på den muligheten for en større, helhetlig satsing på kartlegging av naturtypevariasjon som Artsdatabankens nye kunnskapsplattform Naturtyper i Norge åpner for, og som vil kunne forbedre kunnskapsgrunnlaget for utvelgelse av naturtyper vesentlig.

Kunnskapsgrunnlaget har ikke blitt anvendt på en måte som sikrer at de overordnede målsettingene blir nådd. Kriteriene for prioritering av arter og utvelgelse av naturtyper i naturmangfoldloven er basert på kunnskap om artene og naturtypene. Kunnskapsmangler gjør det vanskelig å anvende kriteriene på en god måte. Særlige vanskeligheter er knyttet til anvendelse av kriteriene om dårlig bestands- og arealutvikling og dårlig tilstandsutvikling og kriteriet om at en vesentlig andel av totalutbredelsen skal finnes i Norge. Disse kriteriene er drøftet i forskriften for prioriterte arter. Etter å ha satt meg inn i kunnskapsstatus på naturmangfoldområdet, hadde jeg forventet at forskriftene inneholdt klare, operasjonelle kriteriesett for hvordan prioritering av arter og utvelgelse av naturtyper skulle gjennomføres i en samlet prosess før virkemidlene ble tatt i bruk. Jeg sitter igjen med spørsmålet om hvorfor nettopp disse åtte artene og fem naturtypene som omfattes av forskriften av mai 2011, ble plukket ut. Dette er et kritisk punkt som jeg vil drøfte i større detalj.

Forskriftene for virkemidlene «prioriterte arter» og «utvalgte naturtyper» omfatter per i dag åtte arter, tre plantearter og fem dyrearter, og fem naturtyper. Dessuten er forslag om fem nye arter, alle er plantearter, og to nye naturtyper ute på høring. Valgene støtter seg for en stor del på handlingsplaner utarbeidet for hver enkelt art eller naturtype. De vedtatte prioriterte artene omfatter fire arter vurdert som kritisk truet – dvergås, eremitt, honningblom og klippeblåvinge – tre arter vurdert som sterkt truet – elve-sandløper, rød skogfrue og svarthalespove – og en art vurdert som sårbar – drakehode, i Norsk rødliste for arter 2010. De fem utvalgte naturtypene er slåttemyr, som omfatter slåttemyrkant, vurdert som kritisk truet i Norsk rødliste for naturtyper 2011, slåttemyrflate, vurdert som sterkt truet, slåttemark, vurdert som sterkt truet, kalklindeskog og kalksjøer, vurdert som sårbar og hule eiker, som ikke er vurdert i forbindelse med Norsk rødliste for naturtyper 2011.

Kriteriene for prioritering av arter og utvelgelse av naturtyper i naturmangfoldloven er ikke eksplisitt knyttet til rødlistene, men siden rødlistene er en viktig del av kunn-

skapsgrunnlaget for rødlisting, hadde jeg forventet at rødlistestatus var viktig ved vurderingen av disse virkemidlene. Jeg var derfor nysgjerrig på å forstå hva som lå til grunn for utvalget. Før jeg går videre inn på dette, vil jeg presisere at rødlista for arter i hovedsak er en prognose for arters risiko for å dø ut i Norge, basert på vitenskapelige kriterier utviklet av Den internasjonale naturvernorganisasjonen IUCN.

Tilsvarende inneholder Norsk rødliste for naturtyper vurderinger av risiko for at naturtyper forsvinner fra Norge eller at deres tilstand skal bli sterkt forringet. Norsk rødliste for arter er resultatet av rødlistevurderinger av ca. 21 000 arter. Av disse klassifiseres 276 som kritisk truet, 872 som sterkt truet og 1 250 som sårbare. Norsk rødliste for naturtyper 2011 omfatter 80 naturtyper, hvorav to er klassifisert som kritisk truet, 15 som sterkt truet og 23 som sårbare. Med hundrevis av kritisk truede arter på rødlista hadde jeg forventet at virkemidlene «prioriterte arter» og «utvalgte naturtyper» først og fremst ville bli brukt for å sikre kritisk truede arter og naturtyper, og at arter og naturtyper i lavere rødlistekategorier for å komme i betraktning for prioritering eller utvalgelse i hvert fall måtte tilfredsstille ett eller flere av de andre kriteriene som er spesifisert i lovteksten.

Nærmere undersøkelser av de åtte artene og de fem naturtypene som det hittil er utarbeidet forskrift for, avslører en praksis som sett utenfra ikke er mulig å forstå. Det faglige grunnlaget for å foreta politiske prioriteringer som støtter opp under naturmangfoldlovens målsetting, synes ikke å være på plass. Jeg vil belyse dette med noen eksempler.

En av de prioriterte artene som ikke er klassifisert som kritisk truet, er svarthalespove. Denne fuglearten er en nykommer i norsk fauna. Første sikre påvisning av arten som hekkende i Norge ble gjort i 1955, i Vesterålen. Etter den tid har arten etablert seg i Nord-Norge, der den har vært observert fra Lofoten til Finnmark. Videre er den observert spredte steder sørover langs kysten, og den har en bestand på Jæren, der den først ble observert omkring 1980. Jærpopulasjonen tilhører en annen underart enn resten av artens populasjoner i Norge. I Norge hekker fuglearten først og fremst på oppdyrka varig eng, men den finnes også på strandenger. Det er anslått at det finnes 40–100 hekkende par i Norge, ca. 20 på Jæren og 60 i Nord-Norge. På Artsdatabankens faktaark om arten opplyses at bestanden på Jæren har vært om lag uendret siden 1982. Årsaken til at den er vurdert som sterkt truet, er at den tilfredsstiller rødlistekriterium D1, dvs. utdøingsrisiko som følge av liten bestandsstørrelse – kravet er at det antas å være mindre enn 250 reproduserende individer av arten i Norge.

Etter at svarthalespoven ble en prioritert art i 2011 og bønder på Jæren ble nektet å slå engene sine før 15. juli – et krav nedfelt i forskriften – har det vært mange konflikter. Så seint som 20. november i år fremmet derfor stortingsrepresentant Geir Pollestad fra Senterpartiet spørsmål om svarthalespoven til miljøvernminister Sundtoft fra Høyre, som hun besvarte slik:

«(...) det har vist seg vanskeleg å setta forskrifta ut i livet på ein måte som ikkje har uakseptable utslag for matproduksjonen. Og heller ikkje ein måte som er egna til å ta vare på fuglen.»

Hvilke kriterier lå så til grunn for at svarthalespoven ble valgt som prioritert art? Siden arten ikke er kritisk truet og det heller ikke er tegn på at arten har en negativ bestandsutvikling i Norge, burde det foreligge særlig tungtveiente grunner, hjemlet i naturmangfoldloven § 23, punktene b og/eller c. Punkt b hjemler bruk av virkemidlet prioritert art for arter som har

«en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse eller genetiske særtrekk i Norge».

Svarthalespoven tilfredsstiller ikke dette kriteriet. To av artens tre underarter forekommer i Norge, underarten *islandica* i nord og underarten *limosa* i sør. Den nordlige underarten har hovedutbredelsen sin på Island, der det oppgis at det finnes mellom 15 000 og 25 000 hekkende par. Den sørlige underarten har hovedutbredelsen sin i Europa, og er utbredt fra Vest-Europa til de sentralasiatiske stepper. Den oppgis å være i tilbakegang, men det finnes fortsatt anslagsvis mellom 86 000 og 110 000 par. Godt under 1 pst. av hver av de to underartene finnes i Norge. Ingen av de to leddene i punkt b er altså tilfredsstilt. Det er ingen «internasjonale forpliktelser knyttet til arten» – punkt c. Min gjennomgang har ikke vist meg én god grunn for å velge ut akkurat denne arten blant over 1 000 arter som er kritisk truet eller sterkt truet. Det er også påfallende at det, i motsetning til det som er tilfellet for de fleste andre prioriterte arter og utvalgte naturtyper, ikke synes å foreligge noen handlingsplan eller annen kunnskapssammenstilling som grunnlag for at arten ble valgt ut.

Et annet eksempel er plantearten dragehode, som er klassifisert som sårbar på rødlista. Kravet til kunnskap burde være strengt når et så kraftig virkemiddel som «prioritert art» tas i bruk. I 2012 ble Jernbaneverket ilagt millionbot etter at en underentreprenør sprøytet en jernbaneskråning i Ringsaker der det vokste dragehode. Sist sommer truet Fylkesmannen i Hedmark med å anmelde Statens vegvesen etter at en dragehodeforekomst hadde blitt utsatt for kantslått. Det er imidlertid ikke opplagt at slått er negativt for arten. Slått som skjøtselstiltak blir drøftet i Handlingsplan for dragehode, men uten at det trekkes klare konklusjoner:

«Med dagens kunnskap synes ikke slått å være et skjøtselstiltak som kan anbefales generelt.»

I svensk litteratur oppgis imidlertid arten som slåttebegunstiget. Jeg konkluderer altså med at det rår stor usikkerhet omkring hva som er bra og hva som ikke er bra for denne arten.

Dette leder meg videre til nye spørsmål: Hvorfor ble akkurat kalklindeskog valgt ut som utvalgt naturtype? Den har status som sårbar på rødliste for naturtyper. Og hvorfor ble hule eiker, som ikke engang er rødlistevurdert, valgt ut? Hvorfor er høstingsskog, som verken er oppfattet som naturtype i NiN-systemet eller rødlistevurdert, blant de to nye naturtypene som nå er sendt ut på høring? De undersøkelsene jeg har gjort, gir meg grunn til å stille store spørsmål ved valget av akkurat disse åtte artene og fem naturtypene, som i forskriften er begrunnet med utgangspunkt i spesielle forhold knyttet til arten eller naturtypen, men uten at noen helhetsvurdering ser ut til å ligge til grunn for utvalget. For meg framstår valget av de åtte artene og

fem naturtypene derfor som svakt faglig begrunnet. Sett utenfra kan muligheten for at påvirkning fra enkeltpersoner eller pressgrupper har hatt urimelig stor betydning for resultatet, ikke utelukkes.

Erfaringene med disse virkemidlene etter at forskriften ble vedtatt i 2011 er at det har blitt kjempet flere slag, uten at jeg kan se at disse slagene er viktige i en større sammenheng. Svarthalespoven har slått seg ned i Norge i løpet av de siste tiårene uten båndlegging av jærbøndenes innmark, og det er høyst uklart om dragehode begunstiges eller faktisk fremmes av slått. Noen vil kanskje oppfatte dette som en kritikk av naturmangfoldloven og skjulte argumenter mot naturverntanken. Jeg vil presisere at det ikke er tilfellet. Som mange andre, har jeg brukt tid på å forstå den fulle betydningen av å ta vare på naturmangfoldet, men jeg stiller meg fullt og helt bak naturmangfoldlovens intensjon. Nettopp derfor er det så viktig for meg at denne lovens gode intensjon virkelig blir realisert. Min mening er at måten loven praktiseres på har ført til unødvendige konflikter som undergraver forståelsen for, og verdien av, å ta vare på sjeldne arter og naturtyper.

Politikk må forankres i kunnskap. Naturvern har et formål, og vi må ha kunnskap om sammenhengene i naturen, dvs. økologisk kunnskap, for å nå dette formålet. Jeg mener måten naturmangfoldlovens virkemidler et tatt i bruk på viser manglende respekt for betydningen av et solid kunnskapsgrunnlag. Jeg har sett på høringsuttalelsene til forskrift om prioriterte arter og utvalgte naturtyper, og finner det spesielt kritikkverdige at det ser ut som om kunnskap generert gjennom Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold og den kunnskapen om arter og naturtyper som blir gjort tilgjengelig via Artsdatabanken, ikke i nødvendig grad har blitt benyttet til kvalitetssikring av prioriteringene og utvelgelsen etter naturmangfoldloven.

Tilskuddsordningene som er opprettet for å ta virkemidlene «prioriterte arter» og «utvalgte naturtyper» i bruk, er innrettet i henhold til mål- og resultatstyringsprinsippet for statlige virksomheter, slik det er nedfelt i § 4 i reglementet for økonomistyring i staten. Ordningene innebærer i praksis at tiltaksmidler fordeles årlig etter søknad. Tildeling kan også gjøres for en periode på flere år, med forbehold om finansiering. Forvaltningen av tilskuddsordningene er delegert til fylkesmannsembetene, og utføres av fylkesmennenes miljøvernavdelinger. Kunngjøring av tilskuddsordningene, inkludert søknadsfrister og tildelingskriterier, skjer på Miljødirektoratets hjemmesider. Totalrammen for hver tilskuddsordning fordeles på fylkesmennene på grunnlag av antallet søknader. Resultatmålet som er knyttet til hver av de to tilskuddsordningene innenfor naturmangfoldområdet, er, som allerede nevnt, antall gjennomførte tiltak.

Virkemidlene «prioriterte arter» og «utvalgte naturtyper» er i naturmangfoldloven begrunnet i spesielle behov for å ta vare på plante- og dyrearter og naturtyper. Jeg stiller meg meget sterkt kritisk til om tilskuddsordningenes innretning er egnet for å nå dette målet. Det er minst tre hovedgrunner til denne kritikken:

1. Ivaretagelse av truet natur forutsetter at tilgjengelige

ressurser fordeles etter en samlet plan, basert på en løpende oppdatert kunnskapsstatus. Dagens modell, der initiativet overlates til et marked av mulige tiltakshavere i stedet for hos den overordnede forvaltningsmyndigheten, er ikke forenlig med dette prinsippet. Bare en samlet plan vil gjøre det mulig å sikre at overordnede målsettinger nås og at ressursene utnyttes optimalt. En samlet plan er også nødvendig for å åpne for aktiv bruk av andre typer tiltak enn de som er rettet mot enkeltlokaliteter eller små geografiske områder. Ordningen for fordeling av midler mellom fylkesmennene på grunnlag av antallet innkomne søknader bidrar altså til en fragmentert forvaltning som ikke er forenlig med optimal ivaretagelse av en art eller naturtype i Norge som helhet.

2. Ivaretagelse av truet natur forutsetter et forvaltningsregime med et svært langsiktig perspektiv. For å gi varig effekt kan f.eks. en slåttemark eller ei slåtte-myrr måtte restaureres, og deretter må den skjøttes planmessig og regelmessig for all den framtid det er ønskelig å opprettholde den.
3. Dagens modell for tilskuddsordningene tar ikke hensyn til at mange av de prioriterte artene/utvalgte naturtypene har spesielle krav til skjøtsel etc., og at disse kravene i mange tilfeller er mangelfullt kjent. Eksemplet med dragehode viser at vi fortsatt har mangelfull kunnskap om hvordan svært mange arter responderer på ulike typer beite- og slåtteregimer. Ivaretagelse av slike arter forutsetter dermed follow-up forskning og at resultatene av ny kunnskap løpende og effektivt inkluderes i skjøtselsplaner. Enkelttiltak må derfor ses i en større faglig sammenheng.

Det er ikke samsvar mellom målet som er knyttet til de to tilskuddsordningene, og de overordnede målsettingene. I Riksrevisjonens rapport drøftes ikke hvorvidt målet som er knyttet til tilskuddsordningene, antall tiltak, er egnet til å kunne si noe om hvorvidt de overordnede målsettingene, kunnskapsbasert naturforvaltning, nås. Som jeg har påpekt tidligere, mener jeg at dette svekker rapportens relevans i forhold til komiteens mandat, som etter min mening må være å undersøke om tilskuddsmidlene støtter oppunder de overordnede målsettingene for naturvernarbeidet.

Min kanskje sterkeste kritikk er at jeg mener antall tiltak er et fullstendig uegnet kriterium for om de langsiktige målene nås. Vi får ikke dobbelt så mye naturvern eller dobbelt så mye naturmangfold dersom vi halverer det gjennomsnittlige tilskuddet til hvert tiltak. I stedet for mekanisk telling av en irrelevant indikator krever den store, viktige, overordnede målsettingen om å ta vare på naturmangfoldet kunnskap om sammenhenger i naturen, mellom arter og deres miljø og mellom artssammensetning og variasjon i miljøforhold. I stedet for en usystematisk bruk av kraftfulle virkemidler trengs en målretting av virkemiddelbruken og en oppfølging gjennom naturovervåking utført etter en helhetlig plan, i tråd med intensjonen med Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold. En slik plan er imidlertid fortsatt ikke utarbeidet, noe som viser at det nasjonale programmet ikke har hatt det omfanget eller den innretningen som er nødven-

dig for å nå det ambisiøse målet om en kunnskapsbasert naturforvaltning.

Konklusjon: Som det framgår av den redegjørelsen jeg nå har gitt, innestår jeg fullt og helt for konklusjonen i mitt saksordførerinnlegg, innledningsvis. Med dette mener jeg at mangelfull satsing på kunnskapsproduksjon innenfor naturmangfoldområdet er en viktig medvirkende årsak til dagens situasjon. Det er behov for både en kraftinnsats for å forbedre kunnskapsgrunnlaget og en gjennomgang av måten dagens naturforvaltning drives på. I mitt saksordførerframlegg har jeg listet opp fem konkrete anbefalinger som følger av mine konklusjoner.

Mine undersøkelser har avdekket at naturforvaltningen er et godt eksempel på et saksfelt der mål- og resultatstyring som overordnet styringsprinsipp synes lite egnet for å sikre naturmangfoldet. De funnene jeg har gjort når jeg har gravd i dette saksområdet, har imidlertid åpnet øynene mine for muligheten for at dette ikke er et enkeltstående tilfelle, men utslag av en systemfeil – eller sagt på en annen måte: at det er prinsippet om mål- og resultatstyring, det gjennomgripende prinsippet som store deler av offentlig forvaltning nå er tuftet på, New Public Management, som er årsaken til at det som skulle vært en kunnskapsbasert naturforvaltning, har endt opp i et fragmentert styrings-system som mangler det helhetsperspektivet som kreves for at naturmangfoldet skal bli forvaltet på en god måte.

Jette F. Christensen (A) [10:33:28]: Jeg vil begynne med å takke saksordføreren for et veldig godt og grundig arbeid med denne saken, både her i salen, med et opplysende innlegg med kunnskap som det sikkert var tverrpolitisk behov for, og også i merknads form. Representanten har gjort et veldig grundig arbeid. Det er et flertall, bestående av representanter fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, som viser til den grundige gjennomgangen som saksordføreren har av det som ligger til grunn for de overordnede mål i miljøpolitikken, og er enige i understrekingen av at både målene og forvaltningen må være kunnskapsbasert og langsiktig.

Det er kontrollkomiteens hovedoppgave å være systematisk etterpåklok. Derfor er det forfriskende å få anledning til å diskutere framtiden, som Riksrevisjonen gir oss ved å legge fram denne rapporten.

Det er få av oss som vet mye om framtiden, og innenfor biologisk mangfold vet vi spesielt lite. Av de 60 000 artene som finnes i Norge, er få av dem påvist. Vi har flere tusentalls truede arter. I disse ligger framtiden og svaret på de spørsmålene vi har i dag, og svaret på de spørsmålene vi ikke har stilt fordi vi ikke vet hva vi lurte på.

Nøkkelen til utvikling av ny medisin verden sårt trenger for en sykdom vi aldri har sett, kan ligge hos en art som ikke er påvist. Derfor har jeg behov for å understreke at det er kritikkverdig å gjennomføre tiltak for å redusere tap av biologisk mangfold i Norge.

Kunnskapshull kan ikke brukes som argument for å forsvare at man ikke har tiltak, eller reduserer bruken av midler eller virkemidler. På hvilke andre politiske områder ville man godta det at man ikke vet, som begrunnelse for

ikke å gjøre noe? Sagt på en annen måte: Hvis en ikke vet, skal en finne ut – ikke gi opp. Kartlegging av arter og utvalgte naturtyper bør intensiveres betydelig, parallelt med at tilbudet til bevaring og forvaltning videreføres.

Det er sjelden vi bruker ordet «bør» i en innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen. Det er også sjelden vi bruker ordet «bør» fra denne talerstolen i behandlingen av våre saker, og jeg ber regjeringen ta det som et kraftig signal fra en samlet komité om at Norge bør styrke innsatsen for å oppfylle FN's konvensjon for biologisk mangfold, og at dette skal gjøres gjennom en kunnskapsbasert forvaltning.

Det er en enstemmig komité som slutter seg til Riksrevisjonens vel begrunnede kritikk, og påpeker at det er viktig at forvaltningspraksis forbedres vesentlig – vesentlig!

Michael Tetzschner (H) [10:36:53]: Jeg kommer til å være noe mer forbeholden i min ros til saksordføreren, for jeg registrerte at saksordføreren brukte 30 minutter på å redegjøre for sine spesielle undersøkelser, som tenderer bort fra det å drive politisk arbeid med en sak vi har fått fra Riksrevisjonen, og over til privat kartlegging. Det er i hvert fall min erfaring i denne sal at en saksordfører så objektivt og samlende som mulig prøver å redegjøre for saken, og deretter bruker man selvfølgelig tid på sine særstandpunkter. Her er det jo slik at komiteen – det store flertallet – har funnet sammen i å kommentere det som Riksrevisjonen faktisk har fremlagt for Stortinget, nemlig det som saken også er betitlet, nemlig en «undersøkelse av tilskudd til naturmangfold og friluftsliv». Det er det saken gjelder.

Jeg vil ikke underkjenne at mange av de synspunkter og temaer som saksordføreren trekker inn i sin vidløftiggjøring av saken, kan ha interesse og til og med være meget interessante, men det er nå engang slik at kontroll- og konstitusjonskomiteen ikke kan være fagkomité for å vurdere om rødlisteutvalget bør utvides eller innsnevres, eller om slåttemyrenes omfang bør økes eller innskrenkes. Det er altså ikke temaet for saken. Vår fraksjon har forholdt seg til det som er overskriften fra Riksrevisjonen, nemlig «undersøkelse av tilskudd til naturmangfold og friluftsliv».

Vi har sett at det er svakheter i rapporteringen. Det er manglende evaluering, og det er også mangelfull informasjon om måloppnåelse. Men det er ikke det samme som at man legger til rette for en fullstendig ny diskusjon om hva de målene skal være. Det er det andre fagkomiteer som eventuelt må gripe fatt i.

Så står det også noe som det hadde vært en fordel om saksordføreren hadde gått litt inn på. Det gjelder dette med at tilskuddsforvaltningen ikke samsvarer i alle deler med prinsippene for god norsk forvaltningsskikk. Det er en beskjed til kontroll- og konstitusjonskomiteen som bør bekymre, og som vi sammen må diskutere hvordan vi innskjerper, og hvordan det kan forbedres for fremtiden. For øvrig har det store flertall, som her ikke innbefattes av representanten Lundteigen, også sagt at disse tilskuddsordningene faktisk virker, i den forstand at de gir både økt aktivitet og økt forståelse for naturmangfoldet/friluftslivet, og på den måten gir samfunnet en merverdi.

Helge Thorheim (FrP) [10:40:24]: Jeg tar ordet som saksordfører for Dokument nr. 3:15 for 2012–2013, som gjelder Riksrevisjonens undersøkelse av de norske EØS-midlene. Undersøkelsen omfatter planleggingen og gjennomføringen av EØS-finansieringsordningene for perioden 2004–2009. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Behandlingen av dette ligger til en senere sak.

Helge Thorheim (FrP) [10:40:47]: Ok, jeg fikk ordet nå.

Presidenten: Ja, men da får representanten tegne seg når vi kommer til saken.

Neste taler er representanten Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [10:41:06]: Denne saken er viktig, fordi naturmangfoldet handler om livsgrunnlaget vårt. Jeg mener det er god grunn til å ta på stort alvor hvordan vi forvalter det, og at vi gjør det på en måte som sikrer naturmangfoldet slik loven har bestemt, og som det vel er enstemmighet rundt.

Jeg vil også rose saksordføreren fordi han har gått grundig inn i dette, og jeg synes ikke det er noen grunn til kritikk av det – tvert imot. Men jeg er nok litt i stuss over vinklingen på det fra saksordførers side med hensyn til om man ikke har alt kunnskapsgrunnlaget i orden. Det vet vi alle at vi ikke har, fordi dette er et arbeid som det ikke har vært jobbet systematisk med på denne måten i veldig lang tid, naturmangfoldloven er jo ny. At man da for så vidt er så kritisk som saksordføreren er til noe av det som blir gjort, stiller jeg meg nok mer spørrende til. Dessuten er jeg enig i det som er sagt, at hvordan dette skal innrettes framover, må fagkomiteen gå inn i. Men dette er altså blant de største globale natur- og miljøutfordringene vi har i vår tid, og derfor må vi kunne tåle å bruke litt tid på dette.

Det som flertallet er enig i, er at kartleggingen av prioriterte arter og utvalgte naturtyper må intensiveres betydelig, parallelt med at tilskudd til bevaring og forvaltning videreføres. Det betyr at systemet må videreføres og forsterkes. Så må man på grunnlag av den kunnskapen man har, anlegge en forvaltning som tar vare på det mest sårbare, men på en måte som er mest mulig effektiv. Det handler om de naturtyper som, selvfølgelig, skal vernes, det handler om de som skal forvaltes, det handler om de som skal både vernes og brukes, og alle disse ulike forvaltningsregimene som vi skal ha. I en del av disse sakene er det konflikt med både næringsinteresser og andre samfunnsmessige interesser – det er ikke noen tvil om det. Sjøl har jeg engasjert meg litt i saken om hubroen, som utallige ganger har fått skylden for mangel på boligbygging i dette landet, og når man undersøker det, viser det seg at det er altså ikke en eneste hubro som har hindret en eneste bolig, men kanskje noen hytter noen steder. Hvis vi da mener at dette er viktig, må vi faktisk ikke være med på noen av disse vedtakene, for det er det dette handler om.

Så tar saksordføreren opp kritikken mot sjølve måten å styre på, altså dette med mål- og resultatstyring, og sier at

prinsippet om dette ikke er egnet til verken å styre etter, sånn som jeg oppfatter det, eller å måle på. Den kritikken skal jeg være veldig enig i. Jeg tror ikke den måten å gjøre det på, gjør at vi når de beste resultatene, eller kanskje vi også lures til å tro at vi kan måle alt som er viktig, for det kan vi ikke.

Til slutt: Noe av det som saksordføreren også tar opp, og som flertallet er veldig enig i, er at når man skal se på hvordan en lov blir forvaltet og praktisert, er det utrolig viktig at man tar utgangspunkt i formålet med loven – det som står i formålsbestemmelsene. Det mener jeg av og til blir lagt altfor lite vekt på. Man undersøker enkelte av lovens paragrafer, eller til og med også forskriftene, og deler av dette blir tillagt større vekt enn når man ser på den overordnede måloppnåelsen for en lov. Når det gjelder den måten vi også kontrollerer dette på i ettertid, må dette bli tillagt mye større vekt, for det er det som sier hva det er Stortinget har ment, at en lov faktisk skal utgjøre en forskjell. Enten det er for samfunnsendring, eller det er til beste for innbyggerne, eller det er for å forhindre at gale ting skal skje, er det målsettingen, formålet med loven, som bør tillegges vekt, når man også ser på hvordan de enkelte ulike virkemidlene virker.

Statsråd Tine Sundtoft [10:46:20]: Jeg slutter meg til bekymringen fra komiteen når den i innstillingen viser til at naturmangfoldet forsvinner i et stadig høyere tempo som følge av menneskelig påvirkning. Jeg er også helt enig i at friluftslivet har en stor betydning for å øke folks forståelse for natur og bærekraftig utvikling. Dette bør også være utgangspunktet for det videre arbeidet innen saksfeltet.

Riksrevisjonen gjennomførte i perioden 2011 fram til sommeren 2013 en undersøkelse av 6 av totalt 19 tilskuddsordninger knyttet til naturmangfold og friluftsliv. Jeg har merket meg at deres hovedfunn var følgende:

- svakheter i rapportering og manglende evaluering av ordningene
- tilskuddsforvaltningen var i liten grad i samsvar med prinsipper for god forvaltningsskikk
- ordningene gir økt aktivitet og merverdi

Tidligere miljøvernminister Bård Vegar Solhjell fra SV har i brev til Riksrevisjonen av 8. mai i år kommentert funnene. Brevet ligger som et vedlegg i Riksrevisjonens rapport. Jeg registrerer at komitéflertallet mener at departementet i sitt svar har vist at det tar Riksrevisjonens funn og anbefalinger på alvor, og at disse vil bli fulgt opp. Det er jeg glad for. Jeg kan forsikre Stortinget om at også den nye politiske ledelsen i Miljøverndepartementet vil prioritere dette arbeidet.

Når det gjelder evaluering av ordningene, har Miljøverndepartementet sammen med Miljødirektoratet startet prosessen med å identifisere tilskuddsordninger som bør evalueres i løpet av 2014.

Vi arbeider videre med å forbedre rapporteringen. I budsjettproposisjonen for 2014 har vi, i tillegg til å rapportere hvordan tilskuddene ble brukt i 2012, også beskrevet hvilke nasjonale miljømål tilskuddsordningene er knyttet opp mot, slik Riksrevisjonen har etterlyst. Å måle effekten av en tilskuddsordning på nasjonale mål som også påvirkes

av en rekke andre faktorer, er noe vi vil arbeide videre med. Periodevis evalueringer vil kunne være et hjelpemiddel i denne sammenheng.

Når det gjelder kritikken av saksbehandlingen i tilskuddsforvaltningen, vil jeg presisere at denne er knyttet til én av tilskuddsordningene Riksrevisjonen har undersøkt, nemlig tilskudd til lokale vilttiltak. Jeg vil imidlertid ikke utelukke at det kan være et forbedringspotensial på dette området også knyttet til de andre tilskuddsordningene.

I våre tildelingsbrev til miljøetatene for 2014 vil jeg derfor understreke at saksbehandlingsfrister må overholdes, at svarbrev må inneholde begrunnelser ved helt eller delvis avslag, og at brevene må inneholde opplysninger om klagerett. Fylkesmenn og fylkeskommuner som forvalter tilskudd på vegne av departementet, vil også bli minnet på at de skal følge disse saksbehandlingsreglene, som følger av forvaltningsloven.

For øvrig kan jeg opplyse at departementet sommeren 2013 satte i gang et arbeid for å oppdatere alle tilskuddsregelverkene. Et av målene er å tydeliggjøre rutinene ved behandling av søknader, slik at tilskuddsforvaltningen blir bedre.

Til slutt: Jeg er også glad for at Riksrevisjonen tross de mangler som er påpekt i undersøkelsen, fant at tilskuddsmidlene gir økt aktivitet og merverdi til beste for naturmangfold og friluftsliv. Det er godt å vite at Riksrevisjonen har funnet at midlene har en mobiliserende effekt, ved at små midler i mange tilfeller utløser stor aktivitet.

Geir Pollestad (Sp) [10:50:04]: Å ta vare på det biologiske mangfoldet er svært viktig. Det er et politikkområde som fortjener mer oppmerksomhet, men som rapporten fra Riksrevisjonen og saksordførers merknader viser, er det et område der det er lett å gå seg vill i de gode hensiktene.

Sakens ordfører gir i sine merknader en god begrunnelse for det som jeg har oppsummert i følgende tre punkter:

- faktagrunnlaget for beslutningene er ofte for svakt
- målemetodene gir i for liten grad svar på om det overordnede målet nås
- systemet brukes for ofte feil og kommer i veien for både fornuft og kunnskap

Jeg oppfatter det slik at saksordførers innlegg på en god måte var forankret i rapporten til Riksrevisjonen, og jeg synes det er spesielt å kritisere for å gå litt videre i vurderingene. For skal en lære med tanke på den store ressursbruken som vi har for å drive revisjon, kan vi ikke velge den snevreste tilnærmingen når sakene skal følges opp.

Jeg registrerer at komiteens flertall ikke slutter seg til saksordførers konkrete anbefalinger med den begrunnelse at disse ligger utenfor komiteens mandat, og vil overlate disse vurderingene til fagkomiteen. Fra Senterpartiets side vil vi følge opp disse sakene på egnet måte både på generelt grunnlag, med utgangspunkt i Riksrevisjonens rapport og i konkrete saker.

Jeg deler også representanten Lundteigens vurderinger og kritikk av deler av Riksrevisjonens arbeid når det gjelder at Riksrevisjonen i for liten grad har vurdert tiltakene opp mot de overordnede målene for naturmangfold. Videre er en konklusjon om at tiltakene gir økt aktivitet, ikke sær-

lig oppsiktsvekkende. Det er mer oppsiktsvekkende med et system der halvert innsats på hvert enkelt tiltak kombinert med en dobling av antall tiltak automatisk vil gi økt måloppnåelse. Det blir for enkelt i et så komplisert fagområde.

Jeg oppfatter ikke at saksordførers kritikk av, eller synspunkter på, kunnskapshull er et argument for å la være å gjøre noe. Jeg oppfatter at han peker på at det er behov for å tette disse kunnskapshullene.

Svarthalespove har vært nevnt både i debatten og i innstillingen. Det er en sak jeg har fulgt tett. Jeg mener at det er grunnlag for å si at forvaltningen av denne arten er et godt eksempel på at det er behov for systemendringer. Tiltakene har gitt ingen eller få resultater, men de har skapt mye usikkerhet for grunneierne. To ganger de siste årene er det gitt dispensasjon fra selve kjernetiltaket for å verne svarthalespove, nemlig utsatt slått. Dette har kommet sent, tett opp til slått, og det er verken bra for svarthalespoven eller grunneieren.

Forskriften om og forvaltningen av svarthalespove skaper altså usikkerhet for den grasproduksjonen som er en nødvendig betingelse for at svarthalespoven hekker der den hekker. Jeg synes representanten Astrup i forrige periode hadde gode argumenter i svarthalespovesaken, og antar at de blir lyttet til.

Å ta vare på arts mangfoldet er en så krevende og viktig oppgave at vi ikke kan tåle ikke å lykkes. Da må vi ha en forvaltning som spiller på lag med folk for å sikre gjennomføring, forståelse og legitimitet. Alternativet er at vi ikke lykkes.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:54:28]: Jeg vil takke for innleggene.

Når jeg som saksordfører valgte å gå så grundig inn i dette, er det fordi dette temaet trenger større grad av debatt. Det trenger en større grad av debatt i forhold til kunnskap, i forhold til hva som er de konkrete konsekvensene av det vi gjør med basis i den kunnskapen vi har i dag.

Temaet er utrolig viktig. Ordene brukes veldig ofte i det politiske ordsiftet nå. «Naturmangfoldloven» er mer eller mindre allemannseie. «Biologisk mangfold» er i hvert fall allemannseie. «Prioriterte arter» og «utvalgte naturtyper» er ikke kommet så langt, men det er to viktige begreper som er en oppfølging av naturmangfoldloven og det biologiske mangfold.

Litt på samme måte som at vi har diskusjoner her om klima, som etter min vurdering er for svakt faglig begrunnet – vi diskuterer CO₂ på lik måte enten det har kommet fra fossile karbonkilder eller ikke fossile karbonkilder – har vi i denne saka mange honnørord, uten at vi går inn i det faglige grunnlaget for honnørordene, og hvordan honnørordene praktiseres.

Jeg representerer den tradisjonen som mener at all politikk bør ha sin forankring i det beste faglige grunnlaget, og så legger en et politisk skjønn oppå der. Hvis du ikke har det beste faglige grunnlaget, vil du over tid gå deg vill, og du vil miste oppslutning og forståelse for de temaene som vi behandler.

Da en fikk Riksrevisjonens rapport om undersøkelse

av tilskudd til naturmangfold og friluftsliv, valgte jeg, som representanten Tetzschner var inne på, å gå mer enn vanlig grundig inn i det. Det er fordi det er få ganger vi får mulighet til å gå grundig inn i dette temaet. Ved Riksrevisjonens rapport og kontrollkomiteens behandling får vi en mulighet til å se om det er samsvar mellom målsettinger og virkemidler og den praksis som vi i dag har.

Jeg skal være den første til å si at dette er komplisert. Veldig mye av det viktigste som vi skal ta stilling til, er komplisert, men det kan ikke forhindre denne salen i å ha flere representanter som tar mål av seg til å sette seg inn i det kompliserte, for det er her hovedbeslutningene for rammene for offentlig forvaltning skjer. Hvis ikke vi her er tydelige på hva vi vil, så blir forvaltningens oppgave mer komplisert og jeg vil påstå dårligere.

Det som er saken her, er at det er veldig sterke virkemidler som brukes i henhold til naturmangfoldloven. Det er utrolig sterke virkemidler som har stor betydning for en rekke enkeltmenneskers opptreden i bruk av arealer. Bruk av arealer har konsekvenser for dyr, for fugler, for planter, for sopper – ja, hele det økologiske universet. Når vi velger å bruke et så sterkt virkemiddel som naturmangfoldloven gir grunnlag for, bør en være rimelig trygg på at det en gjør, er vitenskapelig og kunnskapsmessig forankret. Hvis så ikke er tilfellet, vil du over tid oppleve en manglende felles forståelse for spørsmålet, og dermed vil det forvitte – forvitte hos dem som er i nærheten av den virkeligheten som vi her snakker om, som kjenner det på kroppen, kanskje ikke hos mange av dem som har de overordnede talene, men for meg er det mindre viktig. Hvis ikke de som kjenner dette på kroppen, de som føler det i praksis, de som er biologer, de som bruker landarealene, de som er det offentliges personer som skal sikre at dette blir kunnskapsbasert, har en begeistring for det en gjør, fordi det er skikkelig og solid, er vi ute i kjøre.

Representanten Jette Christensen sa at kunnskapshull ikke kan brukes til ikke å gjøre noe. Jeg er enig i det. Jeg er enig i at en ikke kan gå så langt når en har manglende kunnskaper, at en ikke skal gjøre noe. Men det må være en sammenheng mellom i hvert fall graden av virkemidler og den kunnskapen du har. Det er her jeg er rimelig sikker på at denne salen og det norske folk tror at kunnskapsgrunnlaget for de sterke virkemidlene som er innført, er mye bedre enn det faktisk er. Det er et av mine hovedpoenger. Kunnskapsgrunnlaget er ikke i nærheten av å være sterkt nok når en velger så sterke virkemidler som en gjør. Og det er en rekke mennesker også i offentlig forvaltning som blir involvert i dette og bruker sin tid til det til ganske unytte. Det snakkes om tidstyver fra Høyres side. Ja, her har vi virkelig en tidstyv. Vegvesenet på Hedmark måtte bruke mye tid på en som hadde kantslått, og det var snakk om rettssak og det hele, der en rimelig raskt faglig kunne se at grunnlaget ikke var til stede for en så sterk reaksjon. Det har vel heller ikke blitt noe ut av det, når en da har fått en faglig debatt med basis i den konkrete arten. For til sjuende og sist er det snakk om konkrete arters leveområde, hva som fremmer den arten, og hva som demper den arten. Det må vi ha rimelig klart for oss.

Det jeg har sagt om svarthalespoven og dragehode,

synes jeg var nødvendig å si for å prøve å få flere med på en diskusjon om hva som er konsekvensene av det vi gjør.

Nå er det en ny naturtype som er ute til høring, om en skal bruke det sterke virkemidlet «utvalgte naturtyper» på den, og det er høstingsskog. Jeg vet ikke om forsamlinga her er klar over hva en høstingsskog er. Det er ikke generelt en skog som høstes, men det er, så langt jeg har forstått, en type lauvskog: Når man i tidligere tider brukte lauvtrær som før til dyra, hogg man dem ned og lot dyra spise opp lauvet, og så neste år, eller kanskje året etter, kunne man hogge det ned igjen, og så kunne dyra spise opp lauvet, og dermed fikk disse trærne en spesiell form. Ja, det er spesielt, og det er viktig å ta vare på kulturhistorien. Og jeg skal ikke si at en ikke skal ha stor sans for det. Sjøl har jeg veldig stor sans for det og prøver å skape en forståelse for at de som har sånne kulturminner, tar vare på det som noe sjeldent, noe som er viktig å overbringe til neste generasjon. Men tilfellet høstingsskog er ikke en naturtype i Norge, i NiN-stystemet, og det er ikke noe rødlistevurdering av det. Så hva er grunnen til at nettopp den er kommet inn? Det er det en undrer seg over.

Jeg sa at gjeldende praksis for forvaltning av tilskuddsmidler til naturmangfold og friluftsliv er basert på uegnede kriterier for måloppnåelse og mangler det helhetsspektivet som er nødvendig for å støtte opp under det overordnede formålet om en kunnskapsbasert naturforvaltning. Det står jeg veldig sterkt ved.

Dette var et ønske om å få en diskusjon, sånn at vi får en større debatt om hva som er innholdet i praksisen på dette området. Det er det avgjørende viktig å få til, for ellers vil respekten og forståelsen for dette smuldre. Jeg håper jo kanskje at når det nå er blitt en ny regjering, skal en ta fatt i sånne ting og gjøre noe med det, sånn at vi sikrer at forvaltningen er basert på vitenskapelig kunnskap, i den tradisjon vi står i, ikke at enkelte interessegrupper kan påvirke hva som kan gjøres sånn og sånn med. Det vil over tid føre til en svekkelse av hele forvaltertanken, som er kjernen i dette spørsmålet.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:03:36]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkning av Navs forvaltning av tilretteleggingsgarantien (Innst. 49 S (2013–2014), jf. Dokument 3:9 (2012–2013))

Hans Fredrik Grovan (KrF) [11:04:10] (ordfører for saken): Målet for Riksrevisjonens undersøkelse av Navs forvaltning av tilretteleggingsgarantien har vært å vurdere hvordan den har blitt benyttet over det ganske land, og belyse forhold som kan forklare eventuelle variasjoner i bruken. Det har også vært viktig å vurdere i hvilken grad ordningen er blitt fulgt opp av overordnet myndighet.

Tilretteleggingsgarantien skal gi personer med nedsatt funksjonsevne trygghet for at de blir gitt nødvendig hjelp som nedsatt funksjonsevne måtte kreve i den konkrete arbeidssituasjonen. Garantiordningen skal sørge for et koordinert tilbud fra Arbeids- og velferdsetaten, og for nødvendig oppfølging i samband med tilsetting av personer med nedsatt funksjonsevne. Det er likevel grunn til å bemerke at denne ordningen ikke er en garanti i juridisk forstand, men først og fremst et virkemiddel og en arbeidsmetodikk.

Undersøkelsen avdekker flere alvorlige forhold som krever oppmerksomhet og oppfølging. For det første er tilretteleggingsgarantien lite benyttet. Innholdet i tilretteleggingsgarantien synes også å være uklart i forhold til dem som skal forvalte den, og Nav Fylke har tilsynelatende ikke i tilstrekkelig grad prioritert arbeidet med tilretteleggingsgarantien. Ledelsen ved Nav-kontorene følger kun i begrenset grad opp arbeidet med ordningen, og det framkommer vesentlige svakheter i styringsinformasjonen og oppfølgingen av selve ordningen.

Undersøkelsen omfatter perioden fra ordningen ble gjort landsomfattende i 2008, og fram til og med 2012. Bakgrunnen for undersøkelsen er at sysselsettingsnivået for personer med nedsatt funksjonsevne over tid har vært lavt, til tross for at det har vært en klar og uttrykt målsetting om å øke deltakelsen i arbeidslivet for personer med nedsatt funksjonsevne. I perioden 2008–2011 økte antall garantier som ble gitt på landsbasis, fra 100 i 2008 til 716 i 2011. I 2012 opplevde man en ytterligere økning, til 3 563 garantier. Økningen dette året må nok ses i sammenheng med innføringen av ordningen Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne. Det hersker ikke tvil om at innføringen av denne nye ordningen også skapte en annen oppmerksomhet omkring tilretteleggingsgarantien enn det som hadde vært tilfellet inntil da.

Så kan en stille spørsmål om hvorfor ordningen i så liten grad er blitt benyttet, til tross for stor enighet om målsettingen om å øke deltakelsen i arbeidslivet for nettopp denne gruppen. Komiteen har merket seg at det hersker stor usikkerhet omkring innholdet i selve ordningen. Manglende kompetanse og ikke minst prioritering har bidratt til fortsatt lav yrkesdeltakelse blant denne gruppen mennesker. Heller ikke synes det som om Nav-kontorenes oppfølging av brukerne har vært god nok. Det framkommer store variasjoner fra fylke til fylke og fra Nav-kontor til Nav-kontor. Selve ordningen synes å være lite kjent blant aktuell brukergruppe. I tillegg er det gjort en for dårlig jobb opp mot potensielle arbeidsgivere. Og når man ikke kjenner til en ordning, er det vanskelig å ta den i bruk.

Den koordineringen man så for seg at Nav skulle ta ansvar for gjennom ekstra tildelte ressurser for oppgaven og koordinering av tilbudet mot både arbeidsgiver og arbeidstaker, synes rett og slett ikke å ha vært prioritert høyt nok fra Navs side. Når heller ikke alle fylkeskontorene engang har tatt i bruk de tildelte ekstra midlene til koordinatorstilling, sier det seg vel nærmest selv at resultatet ikke kan bli godt. Det er derfor gode grunner for komiteen til å påpeke det kritikkverdige i manglende fokus, at tildelte ressurser ikke er tatt i bruk, og at oppgavene på dette feltet heller ikke har vært prioritert i tilstrekkelig grad. I det hele

tatt virker det som om usikkerheten omkring innholdet i selve ordningen har fått bre seg i hele organisasjonen og gitt seg utslag i lav prioritering og ditto svake resultater på området.

I tilretteleggingsgarantien forpliktes Arbeids- og velferdsetaten til å gi en rask saksbehandling og individuelt tilpasset hjelp. Det inngår i garantien at arbeidsgiver så vel som arbeidstaker får seg tildelt en fast kontaktperson som skal ha et oppfølgingsansvar, og som en kan søke råd, rettleiding og støtte hos.

Undersøkelsen avdekker at prioriteringen fra Navs side dessverre har vært tilfeldig. På noen Nav-kontor har man rett og slett behandlet personer med og uten tilretteleggingsgaranti mer eller mindre likt. Fem år etter at ordningen er tatt i bruk, synes det fortsatt å herske stor grad av usikkerhet om ordningens innhold, fra det enkelte Nav-kontor til Nav-fylket – og faktisk helt opp til ledelsen i etaten.

I Riksrevisjonens undersøkelse forsterkes dette inntrykket av at det heller ikke er gjennomført en evaluering eller på annen måte sørget for å innhente systematisk styringsinformasjon om hvordan ordningen har fungert. Så vet vi – noe komiteen har valgt å understreke – at når kunnskapsgrunnlaget er utilstrekkelig, kan heller ikke forvaltningen av ordningen bli tilfredsstillende. Svakheter i styringsinformasjonen vil jo også redusere mulighetene for å kunne sette i verk viktige og korrigerende tiltak for å gjøre ordningen mer målrettet.

Målgruppen for ordningen dreier seg faktisk om mer enn 500 000 personer i alderen 15–66 år. I første kvartal 2012 var 41 pst. av denne gruppen sysselsatt i inntektsgivende arbeid. Mer enn halvparten befant seg altså utenfor arbeidslivet – og det i en periode med gode konjunkturer og stor etterspørsel etter arbeidskraft.

I dypeste forstand handler dette om tilrettelegging for et mer meningsfylt liv for mennesker som står på utsiden av arbeidslivet, men også faktisk om å ta i bruk ledige menneskelige ressurser av hensyn til samfunnsøkonomiske årsaker. For Kristelig Folkeparti har også dette vært viktige målgrupper som vi under flere budsjettbehandlinger har foreslått å styrke innsatsen inn mot. Det er derfor gode og presserende årsaker til at en samlet komité, gjennom sin tilråding, forventer at Riksrevisjonens tilrådinger blir lagt til grunn for det videre arbeidet som må skje fra Arbeids- og velferdsetatens side for at tilretteleggingsordningen skal begynne å fungere etter sin gode hensikt.

Martin Kolberg (A) [11:13:02] (komiteens leder): Jeg viser her til saksordførerens veldig brede, riktige og gode framstilling av hva som er komiteens oppfatning og standpunkt i denne saken.

Jeg tar ordet for å understreke alvoret i det som er blitt sagt. Jeg gjør det også fordi vi i kontroll- og konstitusjonskomiteen for første gang i denne perioden har, men ofte i forrige periode hadde, Nav til behandling og diskusjon på forskjellig grunnlag. Det er bemerkelsesverdig at når Stortinget utfører sin kontrolloppgave i relasjon til denne delen av norsk samfunnsliv, knytter det seg for ofte ganske alvor-

lige anmerkninger til Navs utøvelse av det mandatet som Nav har.

Vi har i denne saken egentlig en veldig alvorlig situasjon foran oss. Vi snakker her om noe som denne salen har diskutert veldig mange ganger, og som det er bred enighet om på tvers av alle politiske oppfatninger i Det norske storting, nemlig at vi må legge til rette for at mennesker som har vanskelig for å komme inn i arbeidslivet, kommer inn der på best mulig måte. Derfor har Stortinget vedtatt og bestemt det som altså kalles for tilretteleggingsgarantien. Den er også tilstrekkelig finansiert, som det framgår, men allikevel fungerer det altså ikke.

Nå skal det selvfølgelig sies at det kan være mange individuelle utfordringer knyttet til dette, som jeg selvfølgelig har respekt for. Men det som er synliggjort gjennom saksordførers gode innlegg og gjennom den rapporten som Riksrevisjonen har lagt fram for Stortinget, er altså at garantien er lite brukt etter fem år, at det gjenstår såkalte uklarheter om hvordan den skal fungere, at den ikke i tilstrekkelig grad følges opp, at fylkeskontorene ikke informerer de andre kontorene om nødvendigheten av å ta dette på tilstrekkelig alvor, og – som saksordføreren sa – at det er indikasjoner om at uklarhetene rundt praktiseringen og alvoret i ordningen går helt til topps i Nav.

Dette er alvorlig. Det som også er bemerkelsesverdig, er jo dette som knytter seg til at til tross for at vi gang på gang i Stortinget håndterer Nav på forskjellig vis – som jeg sa – kommer tingene tilbake. Dette tror jeg hender på tvers av alle partiskiller, og også på tvers av regjeringsspørsmålene.

Jeg ser til min store tilfredshet at regjeringa er svært godt representert her. Og det er fint. Det er det å si til regjeringas representanter at Stortinget har en veldig tung oppmerksomhet på Navs praksis. Som komiteens leder – og det skal jeg ikke si ofte, fordi det høres litt spesielt ut – vil jeg si til regjeringa at man må håndtere Nav på en konkret måte. Det er ikke slik at vi kan diskutere dette gang på gang og om igjen og om igjen i Stortinget, og ha så sterke merknader som det som ligger i det skrevne, og som saksordføreren nå på sin måte har presentert, uten at det får en oppfølging. Det er en frustrasjon, som iallfall jeg føler ganske sterkt – nemlig det at det hjelper liksom ikke hva vi sier, for det går bare videre.

Denne saken handler altså om svake grupper i samfunnet – jeg må få lov til å si det, selv om det ikke er ment i betydningen av ordet – og det er Stortingets vilje at de skal få hjelp for å komme i arbeidslivet. Det er laget system, det er bevilget penger, men det blir ikke fulgt opp. Det er et problem som vi ikke kan leve med. Derfor har komiteen på den måten som vi nå har redegjort for, sagt såpass tunge ting som vi har sagt om dette spørsmålet. Vi håper nå at vi får en bedre rapport ved neste korsvei når det gjelder håndteringen av denne viktige saken for det norske samfunn og for det enkelte menneske.

Karin Andersen (SV) [11:17:39]: Først kan jeg forsøke å hjelpe komiteens leder med ett ord. Jeg bruker å bruke ordet «vanskeligstilte» istedenfor betegnelsen «svake grupper». Det synes jeg beskriver virkeligheten mye mer,

for det handler mer om en posisjon i samfunnet enn om at enkelte mennesker eller grupper er svakere enn andre.

Så til saken: Jeg er ellers helt enig i det som både representanten Kolberg og saksordføreren sa om saken. Det som er å si om den, er at dette har det i mange år også vært veldig stor politisk oppmerksomhet om. Statsråden sitter her – vi har sittet i samme komité og jobbet – og jeg vet at det til dels har vært enstemmighet om det meste, i hvert fall om det som handler om disse tingene. Og jeg har sittet og jobbet med det i mange år fra Stortinget, men av og til ikke kjent igjen hva som kommer ut i andre enden når det gjelder det jeg har vært med på å vedta. Derfor mener jeg dette er viktig. Her har Stortinget gjort helt klare vedtak, bl.a. om å bevilge penger direkte til koordinatorstillinger som skulle følge opp denne garantien. Så viser det seg at det ikke er gjort. Det må jeg si er ganske opprørende i en tid der vi vet at det sitter mennesker som mest av alt i livet sitt ønsker å få en jobb, og som ikke får hjelp til det. Så dette må følges opp.

Kontrollkomiteen har ikke denne gangen diskutert andre ting ved Nav enn denne konkrete saken som ligger her – og den er alvorlig nok – men jeg har bare behov for å si at jeg har sett et mønster i dette. Jeg undrer meg over om det er styringsformen i seg sjøl som er vanskelig – altså direktoratstyringen, som gjør at det blir for mange ledd mellom dem som vedtar, og dem som i praksis skal utøve jobben. Det er da tydeligvis et rom for å nedprioritere eller i det hele tatt ikke gjøre de tingene som Stortinget har vedtatt, og det mener jeg er ganske alvorlig.

Derfor vil jeg også oppfordre statsråden, som jeg vet har jobbet mye med disse temaene og har god kjennskap til dem, og har vært med på disse beslutningene i Stortinget, til å se på hvordan denne styringsdialogen skal gjennomføres, slik at det som Stortinget vedtar – til og med enstemmig – faktisk blir gjennomført.

Statsråd Robert Eriksson [11:20:24]: Jeg vil først få lov til å si takk for gode påpekninger og ikke minst innspill. Riksrevisjonens rapport er klar. Jeg vil bare tilkjenne- gi at regjeringen er svært opptatt av å sørge for at vi får gode ordninger på tilretteleggingsgarantien, nettopp for å lykkes i langt større grad med å få folk som står utenfor arbeidslivet, inn i arbeidslivet.

Derfor er dette viktig. Jeg vil også minne om at de tallene som er lagt fram her, og den evalueringen som er gjort, er for budsjettåret 2012, altså fra forrige år. Vi har allerede startet jobbing med å se på hvordan vi kan få gjort tilretteleggingsgarantien mer tilgjengelig og bedre kjent, for det er helt avgjørende og viktig at man kjenner til ordningen og har god praktisering av den i alle fylker, sånn at alle som er berettiget til å kunne bruke ordningen, blir hjulpet på en god måte. Vi er i gang med å se på hvordan vi kan få dette bedre.

Jeg vil også minne om at både forrige regjering og den nye regjeringen har til hensikt å følge opp en evaluering av tilretteleggingsgarantiordningen og også evalueringen av jobbstrategien.

Til slutt vil jeg bare minne om at regjeringen vil foreta en helhetlig gjennomgang av Nav i løpet av perioden,

nettopp for å sikre at vi får et Nav som i større grad klarer å håndtere brukerperspektivet på en bedre, mindre byråkratisk og mer effektiv måte for brukerne. Det er et stort og viktig arbeid som jeg håper også Stortinget deltar konstruktivt og godt i.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:22:39]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av skatte- og avgiftsmyndighetenes kontroll av merverdiavgift (Innst. 83 S (2013–2014), jf. Dokument 3:11 (2012–2013))

Martin Kolberg (A) [11:23:10] (komiteens leder og ordfører for saken): Det er en samlet komité som vil understreke at det er svært viktig med et korrekt system for fastsettelsen av merverdiavgiften.

Det er store summer vi snakker om – merverdiavgiften utgjør om lag 30 pst. av den samlede skatte- og avgiftsinntekten fra Fastlands-Norge, og vi synes det er bra og riktig at Riksrevisjonen har undersøkt skatte- og avgiftsmyndighetenes kontroll av merverdiavgiftsinnkrevingen.

Merverdiavgiftssystemet er bygget på tillit mellom myndighetene og næringslivet og må være gjenstand for relevant og god kontroll. Vi mener imidlertid at merverdiavgiftssystemets kontrollregime må ta flere hensyn. Et system som bygger på tillit, vil alltid først og fremst stole på at den enkelte næringsdrivende følger reglene og deklarerer korrekt. Det kan føre til både ubevisste og bevisste feil. Derfor må kontrollen være så omfattende at fristelsen til å omgå reglene reduseres, samtidig som tilliten til den enkelte bevares.

Riksrevisjonens undersøkelse peker på flere svakheter ved kontrollen av merverdiavgiften og har funnet flere forbedringspunkter de mener bør følges opp. Det er også viktig for meg å få fram at departementet tydelig har gitt uttrykk for at de vil følge opp Riksrevisjonens merknader og anbefalinger gjennom styringsdialogen med de ansvarlige skattemyndigheter. Komiteen slutter seg til dette og understreker nødvendigheten av at dette realiseres.

Riksrevisjonens funn handler om både utvelgelse av deklarasjoner for kontroll, forenklet informasjonsutveksling internt og mellom etatene, IKT-systemer som begrenser effektiviteten, og kontrollen av merverdiavgiftsregisteret.

Jeg registrerer at Riksrevisjonen og Finansdepartementet vektlegger alvorlighetsgraden av svakhetene ved systemene noe ulikt. Jeg vil uttrykke at det kan være naturlig. Allikevel vil jeg si at det er veldig bra at Finansdepartementet så tydelig i sitt svar til Riksrevisjonen som framkommer av dokumentet som er lagt fram for Stortinget, allikevel uttrykker stor enighet om viktigheten av de svakheter som er avdekket, og at disse skal rettes opp. Komiteen er tilfreds med dette.

Det er også stor enighet om at det er uheldig at kravet om likebehandling ved bruk av tilleggsavgift, ikke er ivarettatt. En omgåelse eller unnlatelse av korrekt innbeta-

ling må følges opp av sanksjoner. Sanksjonene som brukes i form av tilleggsavgifter, må være ensartete.

Noe av det alvorligste funnet vi har fått presentert i denne saken, er at det er for store variasjoner i måten de forskjellige kontorene reagerer på. Det er en utfordring for det man kan kalle rettssikkerhetstenkingen at det er en likebehandling som ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte. Jeg forutsetter at finansministeren og Finansdepartementet tar dette alvorlig og konkret opp, og sørger for at det rettes opp i framtida.

Skatteetaten og toll- og avgiftsetaten vil alltid stå overfor krevende utfordringer i sine prioriteringer av arbeidsoppgaver for å kunne sikre et rettferdig og godt system for kontroll av merverdiavgift. Med det perspektivet for øye er jeg glad for Riksrevisjonens undersøkelse, og selvfølgelig for at departementet følger opp de svakheter som er avdekket – og at dette blir gjort på en god måte, presis og riktig.

Michael Tetzschner (H) [11:27:47]: Jeg vil rette en takk til saksordføreren for en presis gjengivelse av komitéinnstillingen.

Jeg fikk imidlertid behov for å understreke et av saksordføreren poenger ytterligere, og det handler om dette med forvaltningen og likhet for straffeelementet i forvaltningen. Det er nemlig slik at vi i Norge etter krigen – særlig – uten særlig rettspolitisk diskusjon har fått en forvaltning som i større grad straffer i tillegg til det ordinære straffesystemet som man er vel kjent med, som gir prosessuell sikkerhet for dem som er satt under siktelse eller tiltale. Det er åpenhet, det er kontradiksjon og det er ikke samme instans som påstår noe om faktum, som utmåler straffen eller som iverksetter sanksjonene. Alt dette er mangler ved forvaltningsstrafferetten.

Jeg mener at når vi først har lagt oss til en forvaltning som i større grad enn tidligere sanksjonerer med straff for øye, er det også rimelig at vi utvikler en forvaltningsstrafferett som gir dem som kommer i klemme – i søkelyset – de samme prosessuelle mulighetene til å forsvare seg som det vi ellers tar for gitt som en del av vårt rettssikkerhetssystem. Dette understrekes igjen i Riksrevisjonens anbefalinger på side 3 i innstillingen, annet strekpunkt, nemlig at man anbefaler at

«Finansdepartementet bør følge opp at skatteetaten iverksetter tiltak som sikrer likebehandling ved bruk av tilleggsavgift i oppgavekontrollen.»

Det er ganske elementært. Én ting er at det skal være likhet for loven – at man ved samme behov skal få utmålt samme støtte – men enda viktigere er det hvis det er snakk om å rette sanksjoner og bebreidelser mot noen. Da er det også helt selvsagt at like rettsbrudd skal føre til like sanksjoner.

I den forbindelse kan det også være et poeng å utvikle en felles forvaltningsrett som tar for seg grunnleggende rettssikkerhetsgarantier, uansett hvilket forvaltningsorgan man står overfor. Et ledd i dette er selvfølgelig også at disse etatene utvikler et felles presedensarkiv for hele landet, slik at man, hvis man mener det er begått et rettsbrudd, blir klar over hva som er riktig utmåling ut fra likhetsprinsippet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [11:30:50]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddsforvaltningen i Norsk kulturråd (Innst. 80 S (2013–2014), jf. Dokument 3:12 (2012–2013))

Erik Skutle (H) [11:31:16] (ordfører for saken): Jeg vil på vegne av komiteen vise til at det overordnede målet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å belyse om tilskuddene til kunstrområdene scenekunst, musikk og visuell kunst er hensiktsmessig utformet, forvaltet og fulgt opp av tilskuddsforvalterne og departementet ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger.

Undersøkelsen omfatter bevilgningene som forvaltes av Norsk kulturråd, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde. For 2012 utgjorde disse bevilgningene til sammen 580 mill. kr, dvs. en økning på 215 mill. kr siden 2006.

Komiteen har merket seg at det har vært en sterk økning i tilskuddene til Norsk kulturfond i perioden, men at det er forskjeller i den geografiske fordelingen av tilskuddene. Komiteen viser til at det er svakheter i tilskuddsforvaltningen i Norsk kulturråd, og at søknadsbehandlingen ikke har vært tilstrekkelig dokumentert. Komiteen viser dessuten til at Norsk kulturråd ikke har god nok oppfølging og informasjon om bruken av tilskuddene. Komiteen har også merket seg at Kulturdepartementets styring ikke i tilstrekkelig grad har sikret en tilfredsstillende tilskuddsforvaltning.

Videre har komiteen merket seg at Riksrevisjonen konkluderer med at Kulturdepartementet bør ha en mer aktiv innhenting av systematisk og samlet informasjon om bruken av tilskuddsmidlene for å påse at tilskuddsforvaltningen fungerer effektivt og hensiktsmessig, og at fastsatte mål og resultatkrav for ordningene nås. Komiteen er imidlertid kjent med at Norsk kulturråd har tatt grep og gjort endringer for å sikre en bedre måloppnåelse.

Komiteen har også merket seg at Riksrevisjonen anbefaler at Norsk kulturråd bør vurdere å innhente mer kunnskap om årsakene til de store regionale forskjellene i fordelingen av tilskuddsmidlene, og på denne bakgrunn iverksette hensiktsmessige tiltak med sikte på utjevning.

Ved innføring av nytt søknads- og saksbehandlingssystem bør Norsk kulturråd etablere systemer og rutiner som gir bedre dokumentasjon av midlene og måloppnåelsen for den enkelte tilskuddsordningen samtidig som hensynet til brukerne av ordningen ivaretas i størst mulig grad.

Komiteen er positiv til at Riksrevisjonens anbefaling om en mer aktiv innhenting av systematisk og samlet informasjon om bruken av tilskuddsmidlene vil bli fulgt opp gjennom etableringen av et elektronisk søknads- og saksbehandlingssystem for Norsk kulturråd i 2013.

Komiteen har merket seg at det er blitt satt i gang tiltak som kan forbedre den geografiske fordelingen av både søknader og tilskudd, bl.a. gjennom utvikling av nettsidene, regionale møter og oppsøkende virksomhet mot fyl-

keskommuner hvor det er få søknader og tilskudd, og er tilfreds med dette initiativet.

Geografisk fordeling må imidlertid ses i sammenheng med at Norsk kulturråd gir tilskudd basert på kunst- og kulturfaglig skjønn, og at det derfor kan være naturlig at det forekommer variasjoner.

Jette F. Christensen (A) [11:34:31]: Jeg vil takke saksordføreren for en god gjennomgang av merknadene til komiteen, og jeg er ikke uenig med ham i noe av det han sier i sitt innlegg. Jeg tar ordet for å understreke komiteens siste merknader i saken.

Fra 2006 til 2012 har tilskuddene som tildeles gjennom Norsk kulturfond, blitt mer enn fordoblet. Det vil vi i Arbeiderpartiet trekke fram som udelte positivt – for kunsten, kulturen, publikum og demokratiet. I Prop. 1 S for 2013–2014 formulerte den rød-grønne regjeringen at et sentralt mål for kulturpolitikken er å legge til rette for at alle skal få tilgang til et bredt spekter av ulike kunst- og kulturtilbud. Det offentlige engasjementet skal bl.a. bidra til å redusere geografiske skillelinjer.

Likevel opplever vi nå å lese i Riksrevisjonens rapport at tildelingen av tilskudd fra Kulturrådet er geografisk ulikt fordelt. Hvorfor i all verden er det sånn? Hvorfor ligger Oslo så høyt på tilskuddstildelingen per innbygger? Er det noe i luften her? Er det noe med Karl Johan, med Marka, med de store levekårsforskjellene fra øst til vest her som er spesielt egnet til å avle kunstneriske evner av ypperste kvalitet? Er det alle forretningene, det enorme utvalget av stramme bukser og hovedmålsjakker som gjør at allsidigheten blomstrer? Er det antall centimeter asfalt man trækker i sin barndom, som avgjør hvorvidt kulturblodet bruser i en kropp? Blir man spesielt kunstnerisk anlagt av å drikke kaffe fra melkeglass og betale 45 kr koppen? Jeg tror ikke det.

Kulturrådet selv forklarer fordelingen med følgende:

- Flere søkere har bosteds- og avsenderadresse i Oslo og i større byer. I statistikk registreres avsenderadresse, mens prosjektutvikling, produksjon og formidling foregår i andre fylker over hele landet. Det er betryggende.
- Det er ulike måter å vurdere sammenheng mellom antall søknader og tilskudd og forhold mellom søknadssum og tilskuddssum når geografisk spredning vurderes. Her trekker man eksempelvis fram fylker som Sogn og Fjordane, Finnmark, Troms og Buskerud, som da får høyere tildelingsprosent enn Oslo.
- Levekårsundersøkelsen viser at flest profesjonelle kunstnere bor og virker i de store byene, og i særlig grad i Oslo. Her ligger også flere sentrale landsomfattende organisasjoner. Det er viktig å bemerke at disse har adresse i Oslo og andre storbyer, men formidler prosjekter i hele landet.

Som saksordføreren var inne på, vurderer Norsk kulturråd søknader ut fra kunst- og kulturfaglig skjønn, og geografisk fordeling av disse tildelingene må også ses i sammenheng med krav til kvalitet og relevans. Det justerer bildet litt. Men det er likevel bekymringsfullt å lese

Kulturrådets forklaring på noe annet, nemlig at det også er geografisk ulikhet i tildelingsprosent. Det forklares i Riksrevisjonens rapport med

«fylkenes kulturelle infrastruktur og tradisjoner. Der det er etablert et kunstmiljø med kunstnere som kjenner til Norsk kulturråd, vil innvilgelsesprosenten være høyere enn i fylker der virksomheten er mindre kjent, og der kunstmiljøet er mer fragmentert».

Hva slags infrastruktur og tradisjoner er det som tilsier at man som fylke får tildelt mindre midler fra Kulturrådet enn andre fylker? Det lyder i beste fall merkelig og er enormt krøkkete formulert og i verste fall vikarierende.

Å få tilskudd fordrer selvfølgelig at man vet hva man skal søke på, at man kan søke på det, hvordan man skal søke, til hvem og når. Det er ikke utøvernes problem at denne informasjonen ikke er godt kjent. Det er vårt alles problem, og det er særlig Kulturrådets ansvar å spre den informasjonen. Det skal ikke være avhengig av at søkerne stiller de rette spørsmålene, det er Kulturrådets jobb å fortelle.

Heldigvis er det satt i gang et større arbeid for å rette på dette. De fylkene som lå lavest i 2006, har nå fått mest økning. Samtidig er det også satt i gang tiltak for å rette på og forbedre den geografiske fordelingen av både søknader og tilskudd, bl.a. gjennom utvikling av nettsider, regionale møter og oppsøkende virksomhet mot fylkeskommuner hvor det er få søknader og tilskudd. Jeg vil bare med dette understreke komiteens merknad om at vi er tilfreds med det initiativet, og at vi forventer konkrete resultater av det arbeidet.

Karin Andersen (SV) [11:39:47]: Dette er en enstemmig komité og det er viktig, for det vi sier her, er at vi ønsker en bedre geografisk spredning av kultursatsingen enn det vi får til i dag med den tildelingen vi har.

Grunnen til at jeg velger å ta ordet i saken, er at jeg oppfatter at regjeringen på mange andre områder har en politikk der de sier at de skal forsterke det som er sterkt fra før. Jeg håper at det ikke gjelder på dette området. I så fall er det i strid med det en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomité sier i denne saken.

Så kan det jo være grunner til at noen som har tunge, nasjonale institusjoner og har tilskudd til det, slår ut i slike fordelinger, men allikevel er fordelingen skjev. Det er jo ikke noen tvil om at det utløses både talenter og aktivitet knyttet til at man får statlige og offentlige tilskudd til kultur, for hvis man vil dyrke fram noe, må man så. Slik er det på alle områder. Og da er jeg veldig glad for at komiteen har vært enstemmig på akkurat dette, og at de sier at dette er en svakhet, en skjevhet, og at det er et enstemmig storting som sier at dette skal rettes opp.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [11:41:16]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av de norske EØS-midle-

ne (Innst. 50 S (2013–2014), jf. Dokument 3:15 (2012–2013))

Helge Thorheim (FrP) [11:41:49] (ordfører for saken): Riksrevisjonens undersøkelse av de norske EØS-midlene omfatter planleggingen og gjennomføringen av EØS-finansieringsordningene for perioden 2004–2009 og for perioden 2009–2014 – med andre ord over en tiårsperiode.

Målet med undersøkelsen har vært å vurdere i hvilken grad den norskfinansierte delen av EØS-finansieringsordningene bidrar til det overordnede målet om sosial og økonomisk utjevning i EØS-området. For perioden 2009–2014 er det i tillegg et overordnet mål også å styrke de bilaterale relasjonene mellom aktører i Norge og mottakerlandene. EØS-midlene skal således være med på å understøtte positive utviklingstrekk i mottakerlandene og styrke kontakten med Norge.

I EØS-finansieringsordningene inngår giverlandene Island, Liechtenstein og Norge. Norge står for 97 pst. av finansieringen og vil i denne tiårsperioden bidra med ca. 24 mrd. kr – eller ca. 2,4 mrd. kr gjennomsnittlig per år. 2,4 mrd. kr årlig er mye penger, og en må forutsette at midlene blir forvaltet på en slik måte at de overordnede målene som er satt for EØS-finansieringsordningene, blir oppfylt. Riksrevisjonens undersøkelse viser at midlene brukes som forutsatt, men det er usikkert hvilke effekter som er oppnådd.

Midlene er spredd på mange ulike sektorer og enkeltprosjekter, og for perioden 2004–2009 er midlene spredd på 15 land – herav EUs 12 nyeste medlemsland. I tiårsperioden 2004–2014 har Norge bidratt med midler til 1 200 ulike prosjekter i 15 medlemsland i EU. Dette tilsier at det er en utfordring å styre så mange prosjekter over så mange ulike sektorer og land der kompleksitetsgraden til dels er ganske stor.

Av innsatsområder kan nevnes miljøvern og bærekraftig utvikling, bevaring av europeisk kulturarv, utvikling av menneskelige ressurser, helse og barn, akademisk forskning og stipend, Schengen og justissamarbeid, regional utvikling og grensekryssende samarbeid og til slutt sivilt samfunn.

Prosjektene som har vært kjørt i denne perioden, har vært kjørt etter en prosjektbasert modell. I perioden 2009–2014 gikk departementet over til en programbasert forvaltningsmodell, og i tillegg til ovennevnte innsatsområder blir det også inkludert klimatiltak og fornybar energi, asyl og migrasjon, likestilling, grønn næringsutvikling, fremme av anstendig arbeidsliv og trepartssamarbeid samt innenriksaker.

Programmodellen som ble introdusert for den siste perioden, gir et nytt forvaltningsnivå i mottakerlandene, med programoperatører og programpartnere. Dette igjen bidrar til økte administrasjonskostnader. Komiteen har i sine merknader understreket at en kompleks forvaltningsmodell med mange aktører forutsetter en aktiv oppfølging fra departementets side.

Komiteen er fornøyd med at det arbeides kontinuerlig med å gjøre den nye programmodellen så kostnadseffektiv

som mulig, og forutsetter at en størst mulig andel av midlene går til programmer og prosjekter i medlemslandene og ikke til økte administrasjonskostnader.

Et høyt kostnadsnivå i Norge gjør at den norske prosjektpartnerens andel av prosjektmidlene reduserer andelen som går til mottakerlandet, og en mulig konsekvens av dette igjen kan være at det blir en begrenset interesse for prosjektsamarbeid i mottakerlandene.

Ellers viser det seg at med den nye programbaserte forvaltningsmodellen blir prosjekter forsinket som følge av kapasitetsutfordringer hos The Financial Mechanism Office og det blir dårlig kvalitet på enkelte av programforslagene fra mottakerlandene.

For å få en best mulig virkning av midlene er komiteen positiv til at det nå legges til rette for en mer konsentrert og målrettet innsats og med færre prosjekter.

I departementets oppfølging til Riksrevisjonens rapport opplyser statsråden at arbeidet med kvalitetssikring og resultatopptak fortsatt vil gis høy prioritet i departementets forvaltning av EØS-midlene, og videre at Riksrevisjonens anbefalinger og undersøkelse vil bli brukt aktivt i dette arbeidet. Dette finner jeg betryggende, og jeg vil anbefale Stortinget å slutte seg til komiteens enstemmige innstilling.

Karin Andersen (SV) [11:47:14]: Jeg tar ordet for å understreke hva som er målsettingen med disse midlene. Poenget med at vi gjør det, er jo å bidra til sosial og økonomisk utjamning i EØS-området, og bidra til å styrke de bilaterale relasjonene mellom Norge og mottakerlandene. Dette er viktig, og når Riksrevisjonen da sier at de er usikre på hvordan dette faktisk virker, kan det jo være at akkurat disse tingene er vanskelige å måle. Så ett av spørsmålene her er de systemene man implementer disse prosjektene på, og det andre er hvordan man måler en eventuell effekt av dette. Og det er jo også diskusjoner rundt hvordan man f.eks. måler sosial og økonomisk utjamning i området, sjøl om det der er veldig mange måleparametre.

Det som er uhyre viktig å understreke, er at de sosiale tiltakene som Norge går inn og styrker, faktisk må virke. Grunnen til at jeg sier det, er at vi har hatt et ønske om å styrke andelen av EØS-midler som bl.a. skal gå til romfolk, for vi vet at dette er de fattigste menneskene på kontinentet, at de til dels utsettes for mangelfull oppfølging fra sine hjemland, og at det er mulig for land å delta i slike positive prosjekter samtidig som de – med den andre hånda – har en politikk som gjør at folk faktisk får det vanskeligere, at det er et underliggende ønske om at folk skal dra. Jeg velger å si dette fordi jeg vet at det er slik, og det er veldig alvorlig. Dette er en folkegruppe som opplever – og som gjennom århundrer har opplevd – utstøting, ekskludering, forfølgelse og mangel på å bli inkludert i veldig mange land, også i de nasjonene der veldig mange faktisk er statsborgere. Det finnes riktignok en del statsløse romfolk, men det finnes også mange som har statsborgerskap.

Jeg velger å si dette fordi jeg funderer litt på hvor-

dan man, gjennom norske kontrollmekanismer, skal kunne kontrollere hvordan en norsk innsats på dette området faktisk virker. Det får vi komme tilbake til, men det er veldig viktig at vi styrker innsatsen på disse områdene. Men da er det også uhyre viktig at vi, i den jobben, undersøker at vi ikke putter penger inn i prosjekter der mottakerlandene, på andre politikkområder, bidrar til at en annen politikk fra nasjonalstatens side river beina vekk under det vi legger penger inn i for å bedre de sosiale forholdene, f.eks. for rombefolkningen.

Statsråd Vidar Helgesen [11:50:43]: Først: Takk til komiteen for gode bidrag til oppfølgingen av Riksrevisjonens rapport.

Som det ble påpekt, er EØS-finansieringsordningen et uttrykk for at Norge deltar i det indre marked og støtter utviklingen av det gjennom bidrag til sosial og økonomisk utjevning i Europa. Midlene støtter også vårt bilaterale samarbeid med mottakerlandene.

Utenriksdepartementet ønsker å bruke denne undersøkelsen aktivt til både å forbedre nåværende ordninger og styrke innretningen av eventuelle nye ordninger. Arbeidet med å følge opp de konkrete anbefalingene er allerede startet. Vi vil for det første legge vekt på å styrke mål- og resultatstyring av EØS-midlene for å sikre god måloppnåelse.

Det representanten Andersen tok opp rundt effekt av ulike tiltak, er selvsagt et vanskelig og komplisert spørsmål. Det tror jeg vi skal være ærlige om. Også fra vårt eget land vet vi at det ikke alltid er lett å dokumentere sammenhengen mellom enkelte sosiale tiltak og ulike sosiale resultater. Men det vi må ha et årvåkent blikk på, er nettopp tilfeller som det ble vist til, hvor program og prosjekters målsettinger kanskje opplever å komme i motstrid med politikken på lokalt nivå i de landene prosjektene gjennomføres.

Vi har sett noen slike mulige motstridstilfeller, og da tror jeg det er viktig at vi tar tak i det – ikke bare fra program- og prosjektsiden, men også gjennom politisk dialog, fordi dette er midler som er der for å tjene overordnede politiske mål.

For det andre vil vi ha et vedvarende søkelys på administrasjonskostnadene, med sikte på at mest mulig av midlene skal komme mottakerlandene til gode. Det er nødvendig å sikre tilstrekkelig kapasitet på vår side for god styring, oppfølging og kontroll, og derfor er administrasjonskostnader og midler til faglig assistanse viktig, men selvsagt må administrasjonskostnadene holdes på et lavest mulig nivå.

For det tredje vil vi videreutvikle denne forvaltningsmodellen som vi mener fungerer godt og er et godt grep for forvaltningen av disse midlene, for å sikre at kontrollbehov ivaretas, og – igjen – at vi når de målene vi setter oss. Utenriksdepartementet vil, i samarbeid med de andre giverlandene, arbeide kontinuerlig for å bedre og styrke denne forvaltningsmodellen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [11:53:55]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av om offentlige tiltak utredes på en tilfredsstillende måte (Innst. 81 S (2013–2014), jf. Dokument 3:10 (2012–2013))

Martin Kolberg (A) [11:54:27] (komiteens leder og ordfører for saken): Det er en selvfølgelig ting å si, men jeg vil si det først likevel. Alle saker som behandles i Stortinget, er selvfølgelig viktige, men jeg vil legge særlig vekt på denne saken, fordi den viser en utfordring vi har i norsk forvaltning som ofte er oppe til diskusjon, i både det store offentlige rommet og det politiske miljøet:

Hvorfor blir ting mye dyrere enn det som var bestemt da de forskjellige prosjektene ble vedtatt? Hvorfor viser det seg i ettertid at det som var planlagt, ikke var planlagt på en tilstrekkelig god måte?

Det er en utfordring for oss alle – særlig for Stortinget, som skal fatte overordnede vedtak om hvordan samfunnet skal utvikle seg.

Jeg sier dette på bakgrunn av en igjen veldig god rapport fra Riksrevisjonen, som tar opp dette temaet på en bred og veldig tilfredsstillende måte, etter komiteens mening.

Dette er igjen en enstemmig innstilling fra kontrollkomiteen, og det er ikke noen politiske uenigheter om de forhold som rapporten behandler eller de konklusjoner som er trukket av komiteen i merknadene.

Jeg slutter meg helt og fullt – på vegne av komiteen – til Riksrevisjonens utgangspunkt for undersøkelsen og vil understreke at for Stortinget, og selvfølgelig også for regjeringa, er det av stor betydning at beslutningsgrunnlaget for en avgjørelse er riktig og framfor alt viktig.

Et uriktig eller falsk beslutningsgrunnlag vil kunne medføre at fastsatte mål ikke nås, og at tiltak får utilsiktede konsekvenser for berørte parter. For å sikre et godt beslutningsgrunnlag må det gjennomføres tilfredsstillende mål- og problemanalyser, alternative virkemidler må vurderes og ikke minst må konsekvensene av en beslutning være utredet før tiltak vedtas.

Eksempler på det motsatte vekker ikke bare hoderysning i befolkningen, men også hos oss som står ansvarlig.

Vi er ikke tjent med saker hvor f.eks. et sykehus blir bygd for å dekke et økende behov, men som viser seg å være for lite allerede før det er ferdig bygd. Det er et eksempel på det jeg snakker om: Alvorligheten i svikten i planleggingen, slik Riksrevisjonen i rapporten påpeker overfor Stortinget.

Riksrevisjonen har gjennomført en dybdeundersøkelse av fem offentlige tiltak under ulike fagdepartementer. Disse inkluderer de vanligste typer tiltak. Det handler om lover, forskrifter, reformer og investeringstiltak, med konsekvenser for statlig forvaltningsnivå, fylkeskommuner, kommuner, næringsliv og private. Valg av tiltak er basert på aktualitet og vesentlighet.

For å kunne gi et mer generelt bilde av utredningene er det også benyttet kvantitative data og data fra undersøkelser som er gjennomført av forvaltningen selv.

Undersøkelsen viser at det er betydelige svakheter i ut-

redningsarbeidet. Jeg vil særlig legge vekt på og trekke fram at konsekvenser for næringsliv og kommuner av ulike tiltak i liten grad vies oppmerksomhet før vedtak fattes. En samlet komité vil derfor, i likhet med Riksrevisjonen, vise til utredningsinstruksens krav om at konsekvensutredninger skal omfatte konsekvenser for statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og for private, herunder næringsvirksomhet og enkeltpersoner.

Som jeg sa innledningsvis, stiller komiteen seg bak Riksrevisjonens bekymring for at manglende konsekvensutredninger kan gi beslutningstagerne manglende oversikt og manglende bevissthet om effekten av tiltak og hvilke belastninger de eventuelt kan medføre for kommunene eller næringslivet.

Mangelen på samfunnsøkonomiske konsekvenser, som Riksrevisjonen i sin rapport avdekker, gjør det vanskelig å rangere og prioritere mellom ulike virkemidler og tiltak. På samme måte er fraværet av alternative virkemidler i beslutningsdokumenter med på å gi grunnlag for å stille spørsmål ved om Stortinget og regjeringa får et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i viktige saker.

Jeg gjentar den setningen. En samlet kontrollkomité sier:

«På samme måte er fraværet av alternative virkemidler i beslutningsdokumenter med på å gi grunnlag for å stille spørsmål ved om Storting og regjering får et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i viktige saker.»

Det er en alvorlig setning. Det er ikke mangelen på instanser som skal sikre tilstrekkelig utredning, som er problemet. Det finnes flere av dem. Veilederen til utredningsinstruksen har som formål å informere om gjeldende regelverk og gi råd og veiledning for å øke forståelsen av kravene til godt utredningsarbeid. Finansdepartementets veileder i samfunnsøkonomiske analyser har som formål å gi anbefalinger om hvordan samfunnsøkonomiske analyser av offentlige tiltak og reformer bør utformes. Direktoratet for økonomistyring er ment å være en pådriver for å heve kompetansen og gjennomføringen av samfunnsøkonomiske analyser. Departementenes fagpanel for økonomisk konsekvensanalyse gir støtte og rådgivning i arbeidet med analyser av økonomiske konsekvenser av offentlige reformer, regelendringer, investeringer mv., og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet ivaretar sekretærfunksjonen for fagpanelet med bakgrunn i at departementet har ansvaret for utredningsinstruksen. Men allikevel sier rapporten at det ikke utredes godt nok, og at kvaliteten er varierende.

Etter komiteens behandling og gjennomgang av det stoffet vi har hatt til disposisjon, finner vi grunn til å stille oss bak en slik kritikk. Riksrevisjonen peker på at dette skyldes dels at instanser, som f.eks. Direktoratet for økonomistyring og fagpanelet, ikke blir brukt, og dels at utredningsinstruks og veileder ikke er klare og entydige nok. Også dette er selvsagt alvorlig. Beslutninger skal ikke være avhengig av enkeltdepartementers forståelse av utredningsinstruksen om hvordan den skal brukes. Det er ikke opp til det enkelte departement. Det er det Stortinget som har fattet vedtak om, og det er opp til regjeringa som samlet kollegium å sørge for at disse bestemmelsene blir fulgt.

Komiteen konstaterer at Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet har informert Riksrevisjonen om at avdekking av manglene er tatt alvorlig, og at departementet har satt i gang et arbeid for å rette opp disse manglene. Jeg er glad for at arbeidet med hvordan konsekvensutredningene skal organiseres, er igangsatt, og at arbeidet for å styrke kontrollen med utredninger for å sikre tilstrekkelig kvalitet blir fulgt opp som en del av dette.

Jeg vil til slutt henstille veldig tydelig til Kommunal- og regionaldepartementet og dets minister, som jeg ser er til stede her i dag, om å ta denne rapporten veldig alvorlig. Det har med hele beslutningsgrunnlaget for både storting og norsk forvaltning å gjøre, og det er av stor betydning at det bedres, slik Riksrevisjonen peker på, og slik komiteen enstemmig har sluttet seg til.

Jeg tillater meg også, når vi nå nærmer oss slutten av behandlingen av kontrollkomiteens saker, fra Stortingets talerstol å gi uttrykk for en takk til riksrevisor Kosmo, som sitter her, for hans innsats, som går ut 1. januar neste år.

Michael Tetzschner (H) [12:04:07]: I samme positive ånd overfor Riksrevisjonen må jeg også berømme etaten for i dette dokumentet å ha fremlagt noe av det mest interessante og tankevekkende som er forelagt, i hvert fall i min tid i komiteen. Denne dybdeundersøkelsen var meget interessant å lese. Dette at man altså velger ut fem områder hvor man tar for seg hele forhistorien, er absolutt til ettertanke.

Man kan jo, slik saksordfører var inne på, etterlyse en formell fremgangsmåte – dette å følge utredningsinstruksen – som også er veldig viktig at man gjør. Man kan også, i et mer ydmykt øyeblikk, rette noe av kritikken mot det politiske system som sådant. Jeg har reflektert litt over dette. Jeg har sett noen beslutningsdokumenter i mitt liv. Jeg har vært så heldig å være med i børsnoterte selskapers styre, hvor man også har tatt store avgjørelser. Men der har man ikke hatt politiske dokumenter i den forstand, og jeg vil si at det adskiller dem fra en del av de politiske beslutningsdokumentene som vi får – enten det er i komité eller ellers her i huset – for de inneholder selvfølgelig en fremstilling av saken, saklige behov for å gjøre noe, men samtidig vil de politiske dokumentene også inneholde et sterkt element av innsalg. Alle vet jo at når man skal selge inn noe, er det ikke særlig rom for tvil. Da har man en konklusjon. Men når man utreder noe, skal man nettopp gi uttrykk for tvil. Et politisk innsalgdokument vil også fokusere på én løsning, mens en ordentlig utredning vil peke på flere løsninger. Man vil også i innsalgdokumentet overdrive fordelene fremover i tid i form av besparelser, fordeler for tredje part, mens man i et beslutningsdokument vil peke på at det også kan ha negative eksterne virkninger. Det er jo ikke alltid så bekvemt for oss som driver med politikk, å måtte ta med at her kan det være usikkerhet, eller at det ikke er sikkert at vi på alle områder vil oppnå det som vi i våre mest belavede øyeblikk selger saken inn for.

Kanskje kan vi sammen utvikle en politisk kultur hvor vi mer ærlig kan omtale det som taler imot, og treffe en beslutning. Det er i det hele tatt endel sammenhenger hvor det rett og slett er troen på politikk som skiller vanene her i salen; dette at det ikke er alt som treffes av

felles beslutninger, som tas ut fra privat sektor hvor ressursene kunne vært anvendt alternativt, som blir vektlagt godt nok. Men igjen vil jeg takke Riksrevisjonen for å ha gitt et usedvanlig interessant bidrag, også til den politiske diskusjonen.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:07:44]: La meg starte med å understreke at jeg er enig i det både representanten Kolberg og representanten Tetzschner sier. Her har vi en felles interesse av å få et best mulig beslutningsgrunnlag. Jeg er også enig i at dette er en viktig sak. Det er en viktig rapport. Ikke minst er debatten om den i seg selv viktig.

Regjeringen er opptatt av at beslutningsgrunnlaget i forvaltningen skal være best mulig før beslutningene fattes. Samtidig er vi opptatt av å effektivisere forvaltningen. Dette trenger ikke å være en motsetning. Snarere tvert imot mener jeg at det også kan være en side av samme sak. Rapporten fra Riksrevisjonen er et viktig dokument som vi legger stor vekt på i vårt arbeid med å bedre beslutningsgrunnlaget i forvaltningen, og jeg er også glad for at det er en enstemmig komité som har trukket slutningene i dag. Jeg vil også tilføre at Direktoratet for forvaltning og IKT, nemlig Difi, i hovedsak har de samme vurderinger og konklusjoner som Riksrevisjonen i rapporten «Graves det dypt nok – Om utredningsarbeidet i departementene», som ble lagt frem i mai 2012.

Vi har satt i gang et arbeid som følger tre spor. Vi ønsker å forbedre utredningsinstruksen når det gjelder både språk, form og innhold. Vi vil vurdere om vi kan innføre incentiver til å etterleve instruksen, og i tilfelle hvilke det bør være, og vi vil vurdere kompetansetiltak. Ledelse og kompetanse er viktig, også når det gjelder utredningsarbeidet og beslutningsgrunnlaget. Utredningsinstruksen skal bli lettere å følge. Det er en viktig premiss i det arbeidet vi har satt i gang.

Samtidig vil selvsagt de grunnleggende kravene ligge fast. Det handler om å vurdere alternativer, vurdere hva som er det beste tiltaket for å nå målet, belyse hvilke konsekvenser tiltak vil få, involvere det sivile samfunn og gjennomføre alminnelige høringer. Vi ønsker at den nye instruksen skal sette klare mål, men at det vil bli opp til virksomhetene å finne de rette virkemidlene.

Et annet poeng som jeg vil understreke, er at ikke alle saker skal behandles likt. Saksbehandlingsressursene må avveies ut ifra sakens risiko og vesentlighet, dvs. si ut ifra eksempelvis hvor store konsekvenser den får, hvor store kostnadene er, og hvor mange som blir berørt.

Vi vil jobbe videre med dette viktige spørsmålet og verdsetter både rapporten fra Riksrevisjonen og ikke minst den enstemmighet som markeres i komiteen i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [12:11:10]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2013 under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (Innst. 79 S (2013–2014), jf. Prop. 9 S (2013–2014), kap. 1)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 11 [12:11:36]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om anmodnings- og utredningsvedtak i stortingssesjonen 2012–2013 (Innst. 82 S (2013–2014), jf. Meld. St. 4 (2013–2014))

Presidenten: Representanten Are Helseth får ordet på vegne av sakens ordfører, Gunvor Eldegard.

Are Helseth (A) [12:12:11]: Bakgrunnen for at Stortinget hvert år får Meld. St. 4 fra Statsministerens kontor – og kontrollkomiteens innstilling – finner vi i Stortingets forretningsorden § 14 nr. 9 bokstav b. Her forutsettes det at regjeringen legger fram en årlig melding om hvordan man har fulgt opp anmodnings- og utredningsvedtak fra Stortinget. Meldingen skal kort redegjøre for hva regjeringen har gjort eller har tenkt å gjøre med vedtak fra Stortinget. Opprinnelsen til disse meldingene er at det i 1999 ble etablert en ny prosedyre for å kontrollere regjeringens oppfølging av Stortingets instruks.

Det er viktig å sikre at Stortingets vedtak følges opp, og at Stortinget gis mulighet til å følge med på hvor langt man er kommet i gjennomføringen av det enkelte vedtak, og erfaringene gjennom disse årene har vært positive.

I årets melding, som i de foregående år, har Statsministerens kontor innhentet uttalelser fra de respektive departementer om oppfølging og behandling av vedtakene fra stortingssesjonen 2012–2013. Vedtak som det ble opplyst om i fjorårets gjennomgang at vi skulle følge opp senere, er også tatt inn i meldingen som vi behandler i dag. Det gjelder 23 vedtak fra 2011–2012 og 2 vedtak fra 2010–2011.

Det understrekes i meldingen at Stortinget skal få en tydelig tilbakemelding om regjeringens oppfølging av de enkelte anmodningsvedtak. La meg legge til at det ikke er fremmet noen utredningsvedtak i denne perioden. Men komiteen har merket seg at Stortingets utenriks- og forsvarskomite har bedt Utenriksdepartementet gjennomføre en utredning om fordeler og ulemper ved å ratifisere FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om individuell klage rett, og at Utenriksdepartementet vil legge fram sak for Stortinget når høringsrunden er over.

Det er i meldingsperioden fremmet 25 anmodningsvedtak. 12 av disse kan kvitteres ut. Av de 23 vedtakene fra forrige år kan 22 kvitteres ut. Det dreier seg om anmodningsvedtak fra den særskilte komiteen som behandlet justisministerens og forsvarsministerens redegjørelser om angrepene 22. juli 2011, og anmodningsvedtak som følge av miljøforliket i Stortinget.

Den ene saken fra 2011–2012 som ikke kan kvitteres ut i dag, er en anmodning med utgangspunkt i en sak fra kontroll- og konstitusjonskomiteen der Justis- og beredskapsdepartementet ble bedt om å sørge for at hjemmelsgrunnlaget for INFOFLYT-registeret ble bragt i orden.

Meldingen redegjør for to vedtak fra stortingssesjonen

2010–2011, hvorav ett kan kvitteres ut, og ett vil bli fulgt opp videre.

Komiteen har som ledd i sin behandling av saken, sendt brev til de stortingskomiteene som er berørt av anmodningsvedtakene som omtales i meldingen. Energi- og miljøkomiteen har i sitt svar redegjort for hvordan alle anmodningsvedtakene som følge av miljøforliket i Stortinget, er fulgt opp. Ingen av de andre komiteene har hatt merknader.

Det har ikke vært uenighet i komiteen, og innstillingen er enstemmig.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [12:16:08]

Interpellasjon fra representanten Ketil Kjenseth til kommunal- og moderniseringsministeren:

«Offentlig sektor vil stå foran store omstillingsbehov de neste tiårene. En større andel eldre befolkning vil legge press på helse-, omsorgs- og velferdstjenestene. Klimaendringene vil kreve tiltak for å bremse den globale oppvarmingen, men vi må også tilpasse oss til de endringene som vil komme, selv med en streng klimapolitikk. Bedre samfunnssikkerhet og beredskap står også høyt på listen over omstillingsbehov. Skal vi kunne løse de offentlige oppgavene i framtida, trenger vi innovasjon i offentlig sektor og i samspillet mellom offentlig sektor og næringsliv, sivilsamfunn og den enkelte. I tillegg til kunnskap må vi også organisere offentlig sektor smart, samt ha et innkjøpsregelverk og anbudsprosesser som bidrar til å anskaffe framtidas og ikke fortidas løsninger.

Hvordan vil statsråden bidra til å skape økt kapasitet og en ny giv for innovasjon i offentlig sektor?»

Ketil Kjenseth (V) [12:17:34]: Offentlig sektor er i dag langt mer kompleks enn tidligere. Det har vært en sterk vekst i offentlige oppgaver, med økte utfordringer i organiseringen av offentlige tiltak og tjenester.

Hvordan kan vi bidra til å utvikle et helhetlig og bærekraftig innovasjonssystem for å møte kompleksiteten og framtidas utfordringer i offentlig sektor? Særlig gjelder dette samspillet med næringslivet og det sivile samfunnet, for å imøtekomme brukernes behov. Det ligger store potensialer i samspillet mellom ny teknologi og nye organisasjons- og arbeidsformer.

«Innovasjoner er nye eller vesentlig forbedrede varer, tjenester, prosesser, organisasjonsformer eller markedsføringsmodeller som tas i bruk for å oppnå verdiskaping og/eller samfunnsnytte»

ifølge Forskningsrådet. Definisjonen poengterer at en ny idé eller oppfinnelse ikke blir til en innovasjon før den har kommet til praktisk anvendelse. Dette illustrerer også skillet mellom forskning og innovasjon.

Tradisjonelt har innovasjon i hovedsak dreid seg om utvikling av nye produkter og tjenester i privat sektor, ofte i høyteknologiske bransjer. De senere årene har innovasjon

i tjenester imidlertid blitt mer framtreddende som begrep. Som følge av at offentlig sektor har en svært stor rolle som tjenesteproducent, er innovasjon i offentlig sektor etter hvert også blitt mer og mer sentralt.

Antallet ansatte i offentlig sektor i Norge er nå rundt 800 000. Vi har nesten 3 500 offentlig eide foretak, som har nesten 140 000 ansatte. Det offentlige har en utgiftsside som nærmer seg 1 500 mrd. kr.

Forskningsrådet har gjennomgått sine FoU-prosjekter, som kan gi en viss indikasjon på omfanget av innovasjon i offentlig sektor i Norge. Utgangspunktet er innovasjons-, forsker- og kompetanseprosjekter som er, eller har vært, aktive i 2010 eller 2011, og der offentlig sektor deltar enten som kontraktspartner eller som samarbeidspartner. Gjennomgangen viser at det har vært i underkant av 200 prosjekter med en støtte fra Forskningsrådet på mer enn 1,5 mrd. kr. Prosjektene har en levetid på tre–fem år, og gjennomsnittlig finansiering per år utgjør dermed ca. 300–400 mill. kr.

Miljø, klima og energi er det mest dominerende området i denne oversikten, inkludert petroleumsforskning. Kompetanseprosjektene er særlig dominerende innenfor denne sektoren. En fjerdedel av disse er innenfor RENERGI-programmet, og kraftselskaper utgjør en vesentlig del av samarbeidspartnerne.

Samferdsel/kommunikasjon er en annen stor kategori. Her ligger også IKT-prosjektene. Der utgjør innovasjonsprosjektene den største andelen. Samarbeidspartnerne her er både kommuner og fylkeskommuner, som har ansvar for bane, vei og kollektivtilbud, og statlige aktører, som Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket.

I løpet av de nærmeste tiårene vil helse-, omsorgs- og velferdstjenestene våre måtte gjennomgå omfattende endringer som følge av en stadig større andel eldre i befolkningen. I statsbudsjettets utgiftsside utgjør disse såkalte myke tjenestene en stor andel.

Omsorgsektoren framstår som et område som nesten ikke har vært gjenstand for forskningsinnsats. Som det påpekes av Hagen-utvalget, utgjør forskningsmidlene for omsorgssektoren foreløpig langt under 1 promille av totalbudsjettet. Hagen-utvalget anbefaler at dette heves til 1 pst. av budsjettet til forskning, utvikling og innovasjon, og at det etableres en nasjonal database koblet til et omfattende forskningsprosjekt.

En dansk studie av innovasjon i offentlig sektor viser at en rekke vilkår på alle nivåer er hemmende for innovasjonskraften. Barrierene har bl.a. å gjøre med

- manglende visjoner og konservatisme fra politisk hold – vi er altså en av aktørene
- dårlige betingelser for kreative eksperimenter
- organisatorisk silotenkning
- sterke fagmiljøer
- mangel på måling av innovasjon og
- en nullfeilorientert arbeidskultur – apropos dagens debatt fra kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Mye av offentlig sektor er desentralisert, og mye av forvaltnings- og tjenesteleveransen er kanalisert gjennom kommunesektoren, i enheter av varierende størrelse og med ulike ressurser til innovasjonsarbeid. Til tross for mye

eksperimenterings-, endrings- og innovasjonsarbeid i offentlig sektor er det svake systemer for å dele ressurser, spre forsøksresultater bredere og bringe forsøk over i generell praksis.

Mange innovasjonsutfordringer ligger i skjæringsfeltet mellom offentlig sektor, slik den er definert, og sivilsamfunnet og de rettigheter og plikter vi har som borgere. Brukermedvirkning i forsknings- og innovasjonsarbeid er særlig viktig i offentlig sektor, men hvem som er relevante brukere og hvordan deltakelsen kan gjennomføres, er ofte komplisert.

I Danmark er kreativ innovasjon i offentlig sektor søkt institusjonalisert med MindLab – en tverrdepartemental utviklingsenhet nedsatt av regjeringa. MindLabs oppgave er å gjennomføre forskjellige utviklingsinitiativ i Skatteministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Erhvervs- og Vækstministeriet. MindLab skal medvirke til å spre erfaringer med brukerdrevet innovasjon i offentlig sektor generelt.

I Norge har KS og NHO, sammen med flere departementer og statlige aktører, gående Nasjonalt program for leverandørutvikling, hvor det skal gjennomføres 40 innovative anskaffelser i løpet av fem år. Difi har også opprettet anskaffelser.no og en veileder for innovative, offentlige anskaffelser.

Jeg har hatt gleden av å følge innovasjonsprosjekter hvor kommunale aktører har vært involvert. Jeg er derfor spesielt opptatt av innovasjon i kommunal sektor, det være seg velferd, pleie og omsorg og utdanning, men ikke minst de litt underkommuniserte delene av kommunal sektor, som teknisk sektor, miljø, beredskap og samfunnssikkerhet. De sistnevnte har det til felles at de var svært sentrale i Skei-komiteens begrunnelse for kommunereformen midt på 1960-tallet. De har det til felles i dag at de er svært fragmentert i den statlige myndighets- og forvaltningsstrukturen, med mange både departementer og direktorater å forholde seg til. I kommunene er både vann- og avløpsetaten og avfallsetaten selvkostfinansiert. De er ulikt organisert, og det er diskusjoner fra kommune til kommune om hva som kan inngå i avfallsgebyret. Kan innovasjon finansieres ved hjelp av avfallsgebyret? Jeg spør meg stadig vekk hvorfor vi har tusenvis av avfallsdynger i Norge som svetter metan, men nesten ingen som har et oppsamlingssystem som leder gassen til en turbin.

Jeg har fulgt Eidsvoll kommunes tekniske etat på veien til å bli energinøytral og bli den første kommunen med grønne elsertifikater basert på energiproduksjon fra vann og avløp. Med vannturbiner i fall til vannverket og biogass-turbiner i avløpsrensaneanlegget produserer de i dag mer fornybar energi enn de trenger til å drifte kommunaltekniske anlegg, inkludert gatelys.

Nylig var jeg på besøk i Eid kommune. Der fikk jeg en innføring i fjordvarmeprosjektet i Eid, som er initiert av Eid kommune. Mange offentlige bygg, næringsbygg og en del private husstander får levert oppvarming, varmt vann og kjøling. Potensialet for slike prosjekter i Norge har de beregnet til 16 TWh. Til tross for dette er det få tilsvarende prosjekter.

Organisering, ledelse og politisk mot har vært aktuelle problemstillinger i disse prosjektene, men ikke avgjø-

rende. Det viktigste har vært ansattes engasjement, kompetanse og risikovilje. Ikke alle offentlige enheter har en kultur som gir rom for nyskaping og risikovilje. Jeg tror vi må utfordre oss selv til å tenke annerledes om dette når det gjelder offentlig sektor. Da må vi inn i regelverk for anskaffelser, skape insentiver for nyskaping og risikovilje blant både ansatte og ledere i kommunal sektor og øke kompetansen blant både ansatte og politikere. I tillegg må vi se på finansiering og virkemidler for å utløse innovasjon og nyskaping i offentlig sektor.

I kommunal sektor er Kommunalbanken et viktig instrument for finansiering. De har innført såkalt grønn rente på noen miljøvennlige investeringer. Kan vi bruke Kommunalbanken til å få ut mer innovasjon og flere innovative anskaffelser? Er det tilskuddsordninger vi kan utforme enda mer målrettet, bl.a. innen Enova og Transnova? Har vi egentlig noe tilsvarende organ innen pleie og omsorg? Kan vi bruke selvkost noe mer aktivt enn i dag til å finansiere innovasjon, utvikling og bedre tjenester? Og skal vi vurdere en form for kontantstøtte for offentlige aktører som lykkes med innovasjon, på gitte betingelser? De fleste offentlige aktører er ikke i skatteposisjon og får derfor ikke tilgang til skattefradrag for utviklingskostnader.

De regionale forskningsfondene ligger også under Kommunaldepartementets portefølje, i sameierskap med fylkene. Er dette et riktig virkemiddel? Og er det nok kapital til å bidra til innovasjon og utvikling?

Innovasjon Norge har også et virkemiddel i de såkalte OFU-kontraktene. En gjennomgang av dette er også på sin plass. Min ringe hypotese er at disse blir lite brukt i kommunal sektor, mye på grunn av både kompetanseutfordringer og kapasitetsutfordringer.

Vi er relativt gode på pilotprosjekter i Norge, men forskningen viser at vi er tilsvarende dårlig til å implementere og få distribuert gevinstene. Dette er både en politisk og en organisatorisk utfordring, som vi må ta på alvor – at vi som politikere av og til ikke må ha det så utviklingstravelt, i påvente av implementering. Andre ganger skal vi ha det veldig travelt. Nå står vi her i dag og diskuterer om vi kanskje trykker både på gassen og på bremsen samtidig, mens vi skal utvikle framtidens kommunale sektor.

Det er i lys av dette jeg og Venstre ønsker å utfordre kommunal- og moderniseringsministeren til å legge til rette for økt innovasjon – i offentlig sektor generelt og i kommunal sektor spesielt.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:27:44]: Jeg vil starte med å takke representanten Kjenseth for å ta initiativ til denne interpellasjonsdebatten – om hvordan offentlig sektor er rustet for ulike utfordringer i årene som kommer. Ikke minst er det nyttig å reise spørsmålet om hvilken rolle innovasjon kan spille for å utvikle offentlig sektor, som skal være preget av kvalitet, omstillingsevne og gjennomføringskraft.

Representanten reiser viktige spørsmål knyttet til både helse og omsorgssektoren og de store klima- og miljøutfordringene.

Det har lenge vært slik at når vi drøfter spørsmål knyttet til offentlig sektor, har det mer vært spørsmål om hvor mye penger som bevilges, enn hvilke resultater vi oppnår.

Jeg deler representantens syn, at det er viktig at vi setter innovasjon i offentlig sektor på dagsordenen – både i offentlig sektor generelt og i kommunal sektor spesielt – for å lete etter nye og bedre måter å løse oppgavene på. Uten en offentlig sektor på sitt beste vil vi nemlig ikke lykkes med å utvikle Norge, legge grunnlaget for sunn velferd og god verdiskaping.

Denne ambisjonen gjenspeiles både i samarbeidsavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre og i regjeringserklæringen fra Sundvollen.

Jeg tror vi kan bli enige om noen sentrale premisser for den diskusjonen representanten reiser. Det første premisset er at vi trenger en innovativ og endringsvillig offentlig sektor. Innbyggerne vil etterspørre nye, bedre og mer individuelt tilpassede tjenester. Noen tror dette dreier seg om enfoldig effektivisering. Det er feil. Vi ønsker å ta i bruk den mangfoldige kompetansen ledere og medarbeidere har.

Vi skal ikke løpe fortore, men vi skal jobbe smartere. Vi skal bruke teknologi og kunnskap på tvers av faggrenser, lære av andre som har gjort innovative ting, både hjemme i Norge og i utlandet, og vi skal involvere brukere. Da blir det mer spennende for medarbeiderne, mer meningsfylt for politikerne og bedre løsninger for brukerne.

Det andre premisset er: Offentlige anskaffelser av varer og tjenester utgjør 400 mrd. kr i året. Brukt riktig kan det å løse utfordringene i offentlig sektor også være en motor for innovasjon i privat sektor. Minst like viktig er det imidlertid at vi gjennom et tett samarbeid med et innovativt og kunnskapsbasert næringsliv klarer å levere fremtidsrettede og brukervennlige tjenester i offentlig sektor.

Det er, som Kjenseth også viste til, flere departementer som er involverte i å øke innovasjonsgraden i offentlig sektor. Nærings- og handelsdepartementet jobber med konkurransepolitikk og offentlige innkjøp, Helse- og omsorgsdepartementet med velferdsteknologi og innovasjon i helsesektoren og Kunnskapsdepartementet med utdanningsområdet. Alle disse områdene er viktige, og det er viktig å se dem i sammenheng. Ikke minst på helse- og omsorgsområdet har vi allerede sett hvordan ny teknologi også kan bidra til nye organisasjonsformer og til bedre løsninger for mange brukere.

Med Kommunal- og moderniseringsdepartementet er jeg særlig opptatt av fire forhold for å fremme innovasjon i offentlig sektor. Det første er at innovasjon henger sammen med ledelse. Vi kan ikke detaljstyre oss frem til innovasjon, men vi må sørge for god kompetanse hos lederne. Vi må sørge for at ledere har rom til å lede, derfor må vi vise mer tillit og ha mindre detaljstyring i offentlig sektor. Ledere skal ikke styres på detaljer, men de skal måles på resultater. Vi trenger ledere som får mer ansvar og tydeligere ansvar. Ledere må bruke ansvaret og handlingsrommet de har, til å sette i gang og støtte opp under innovasjonsprosesser. Vi er allerede i gang med å redusere antall mål i tildelingsbrev og tydeliggjøre ansvaret ledere har. Dette er viktig fordi ledere som detaljstyres, vil ha lite rom for å drive innovasjon, mens ledere som vises tillit, og som måles på resultat, vil ha sterkere insentiver til å sette i gang innovasjonsprosesser for å finne de beste løsningene.

Det andre jeg er opptatt av, er at vi trenger en mer helhetlig tilnærming til fornyings- og innovasjonsarbeidet i offentlig

lig sektor. En virksomhet eller sektor kan ofte utvikle noe nytt, men med en gang en bedre løsning er avhengig av samarbeid på tvers av sektorer, blir det straks mer komplisert. Slik kan viktige endringsprosesser stoppe. Det er bl.a. denne erkjennelsen som er bakgrunnen for å slå sammen det tidligere Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet til et nytt departement. Vi er nå i gang med å se hvordan vi kan se innovasjon i stat i sammenheng med innovasjon i kommunene. Oppgavene henger sammen, og da er det viktig også å se hvordan vi kan få til samspillet om innovasjon på en bedre måte.

Det tredje er at evnen til å digitalisere og ta i bruk ny teknologi er helt avgjørende. Vi ligger langt fremme når det gjelder teknologibruk i Norge. Forutsetningene er derfor svært gode for å skape nye og innovative tjenester. Det er flere eksempler på at slike tjenester er utviklet og er blitt tatt godt imot. Ikke minst er det vel få som i dag savner selvangivelsen på papir. Vi har fått elektronisk resept, som gjør hverdagen enklere for pasienter og hjelper behandleren til å ha oversikt over den samlede medikamentbruken. Digital postkasse er et godt eksempel på samarbeid mellom offentlig og privat sektor for å få frem gode løsninger. I løpet av de neste årene starter vi utrulling av en løsning der alle innbyggere skal motta posten sin i en selvvalgt, sikker og digital postkasse – med mindre de har reservert seg.

Åpne, offentlige data er dessuten en viktig kilde til innovasjon i næringslivet. Yr.no kjenner vi fra før. Kartverket har gjort tilgjengelig store mengder geografiske data fordi vi har prioritert dette i statsbudsjettet. Det gir grunnlag for nye tjenester og mer verdiskaping. Det offentlige er ikke best egnet til å levere alle tjenester, men tjenestene blir mulige i samspillet mellom tilgang på offentlige data og et innovativt og kunnskapsbasert næringsliv.

Det fjerde er et punkt som også representanten var innom, nemlig samarbeidet med private og ideelle organisasjoner og næringslivet. Der ligger en nøkkel til suksess. Innovasjon skjer sjelden bare i én virksomhet eller i én sektor. Innovasjon oppstår i samspillet mellom mennesker med ulik kunnskap og erfaring, mellom ulike sektorer, mellom fagmiljøer, mellom ulike bransjer i næringslivet og mellom offentlig og privat sektor. Det er grunnen til at regjeringen, og også Kristelig Folkeparti og Venstre, ikke er opptatt av at vi bestandig skal velge offentlig, eller at vi skal velge private løsninger, men at vi trenger et mangfold. Organisasjoner som har ulik bakgrunn, vil kunne bidra med ulike løsninger for å oppnå de gode resultatene. Vi vil utnytte det mangfoldet som finnes i frivillig sektor, vi vil legge til rette for sosialt entreprenørskap som løsning på utfordringer som lett faller mellom stoler. Det er også viktig å lage gode innovasjonsarenaer. Næringslivet har forstått dette når de lager klyngeeksister. Det er viktig at også offentlig sektor tenker gjennom hvordan vi kan skape arenaer for å hente impulser og åpne for samarbeid.

Det offentlige innkjøpsregelverket er et viktig verktøy, slik det påpekes i interpellasjonen. Vi skal sikre mest mulig for skattepengene, men det bør også brukes langsiktig for å utvikle fremtidens løsninger i samarbeid med næringslivet. Offentlige anskaffelser må legge til rette for innovasjon. Mye av nøkkelen ligger i å bruke lengre tid

i forkant av en konkurranse til å planlegge og kartlegge behov sammen med brukerne og markedet. Samtidig vet vi at det omfattende anskaffelsesregelverket kan medføre at oppdragsgivere blir redde for å gjøre feil. En del innkjøpere er nok mer opptatt av å følge regelverket enn å få til de beste anskaffelsene. Forenklingsutvalget gjennomgår nå den særnorske delen av anskaffelsesregelverket med sikte på forenkling. Fristen for ferdigstilling av dette er satt til 10. juni 2014.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Ketil Kjenseth (V) [12:38:04]: Jeg takker statsråden for et grundig svar, som var innom mange av de elementene jeg hadde et håp om. Det er betryggende. Samtidig ønsker jeg å utfordre statsråden noe mer, særlig når det gjelder kommunal sektor og organisering og virkemidler.

Statsråden var innom digitalisering og IKT, og det er viktig. I Østfold har de hatt et spennende prosjekt med å digitalisere Østfold-kommunene, «Døgnåpne Østfold». Det er et av de bedre IKT-prosjektene jeg har sett i kommunal sektor i Norge. Samtidig utgjør de et fåtall av antallet kommuner i Norge, og det er litt av den store utfordringen. Det er så mange, og ingen tar på seg ledertrøya. Jeg håper statsråden tar med seg i sitt moderniseringsarbeid hvordan staten skal ta på seg den ledertrøya og få kommunene til å følge med når vi har felles gevinster å hente.

Så til frivillig sektor og sosialt entreprenørskap – som jeg også oppfatter at statsråden var tydelig på – og hvordan vi legger til rette virkemidler for at de sosiale entreprenørene skal bli en viktig bidragsyter i fornyelse og modernisering av kommunal sektor. Vi vet at mange velferdstiltak har startet med sosialt entreprenørskap og hvordan de bedre kan legge til rette for at det kan bli både økonomiske og verdimeslige virksomheter, som kan bidra ikke bare i offentlig sektor, men også i privat sektor.

Det tredje jeg vil utfordre statsråden videre på, er å distribuere kompetansen og implementering av innovasjon. I dag har Forskningsrådet en tydelig rolle og har relativt bra med midler. Og vi kan utnytte høyskolesektoren enda tydeligere til å distribuere, ta i bruk kompetanse og også bidra tydeligere til å implementere den innovasjonen vi i dag har, og at vi får ned pilotprosjekttakten noe, og at implementeringen går noe opp av all den innovasjonen som nå skjer.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:40:33]: Det er viktige poenger som representanten Kjenseth trekker frem også i sin oppfølging. Jeg er enig i at digitalisering og økt bruk av IKT er et viktig virkemiddel også for å få mer innovasjon i kommunene.

Representanten sier imidlertid at staten må ta ledertrøya. Jeg tror vi må få til et bedre samarbeid. Vi må også få til et bedre samarbeid mellom kommunene. Jeg kan kanskje der i parentes bemerke at også større og mer robuste kommuner vil kunne ta et større og mer helhetlig ansvar på dette området. Jeg er overbevist om at innenfor digitalisering og IKT er det helt nødvendig med et bedre samarbeid mellom kommunene, men vi ønsker også å legge til

rette for et samarbeid mellom stat og kommune. Vi er nå inne i et arbeid hvor vi nettopp skal finne de nøklene, som Kjenseth etterlyser, for hvordan vi kan utløse mer innovasjon i kommunene, og hvordan vi kan se stat og kommune i sammenheng.

Jeg deler oppfatningen om at det ikke nødvendigvis er flere piloter vi har behov for, ikke flere programmer man skal søke på, men at vi understøtter veldig mye av den aktiviteten som allerede foregår.

Det leder meg over til det andre viktige poenget, nemlig at sosialt entreprenørskap også er en nøkkel til å løse viktige oppgaver som det offentlige ikke makter å løse alene. Det har vi sett gjennom hele historien også at det er enkeltmennesker som går foran og ser utfordringene, og som også klarer å skape de gode løsningene. Det er grunnen til at denne regjeringen er opptatt av at velferdsutfordringene ikke kan løses av staten alene, de kan heller ikke løses av private alene, men at vi nettopp trenger det gode samspillet og samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, sosiale entreprenører, private selskaper og det offentlige som en viktig premissleverandør.

Det er nettopp i mangfoldet at også innovasjonen ligger. Derfor må vi legge til rette for både sosiale entreprenører og andre som vil bidra i å utvikle nye tjenester for å løse oppgaver for innbyggerne.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:43:18]: Det er et viktig tema som tas opp i dagens interpellasjon.

Innovasjon og utvikling i offentlig sektor vil ikke minst ha stor betydning for det samfunnsområdet som både interpellanten og statsråden nevnte i sine innledninger, helse og omsorgssektoren, spesielt knyttet til det faktum at vi blir stadig eldre – noe som for øvrig er bra, og som vitner om at vi har høy levestandard her i landet. Men dette krever at vi tenker nytt og bedre om hvordan den enkelte av oss i så stor grad som mulig kan leve gode, sjølstendige liv også i alderdommen så lenge vi kan.

Gjennom å ta i bruk de teknologiske nyvinningene vi langt på vei har tilgjengelig allerede i dag, vil vi ha mulighet til det. Men skal vi kunne utnytte disse mulighetene fullt ut, krever det ikke bare innovasjon når det gjelder fysiske og teknologiske forhold. Like viktige er det at den kulturelle og mentale innstillinga er på plass – både hos brukere, familie, de som skal yte omsorgstjenestene og hos oss som er politikere.

Dagens regjering kan lene seg på et betydelig arbeid som den rød-grønne regjeringa har gjort på dette feltet. Den nytenkende Hagen-rapporten Innovasjon i omsorg, initiert av den rød-grønne regjeringa, kom i 2011 og dannet grunnlaget for stortingsmeldinga Morgendagens omsorg, som Stortinget vedtok i vår.

Meldinga bygger på forutsetninga om at kommunene også i framtida skal ha ansvaret for de kommunale helse- og omsorgstjenestene, men der staten må være en viktig bidragsyter for innovasjon, utviklings- og kompetansearbeid lokalt og regionalt. Stortingsmeldinga trekker opp viktige premisser for aktivt samarbeid mellom kommunene og frivillig sektor og med familie, nært nettverk og det sivile samfunnet for øvrig.

Det innovasjonsarbeidet som skal finne gode løsninger, må bl.a. fokusere på utforming og utprøving av nye modeller for framtidens institusjons- og boligløsninger.

Det skjer faktisk mye godt praktisk innovasjonsarbeid allerede på denne sektoren. I flere kommuner, i ulike deler av landet, prøver man nå ut velferdsteknologi i det daglige omsorgsarbeidet. På høyskoler og universiteter kobles teknologifagene med profesjonsutdanninga innenfor velferdsyrkene, f.eks. ved høyskolene i Bergen og på Gjøvik. I mitt hjemfylke, Troms, gjør Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin et viktig arbeid for å knytte alle kommunene opp mot universitetssykehusets digitale systemer. Det norske folk er vant til å kommunisere og hente informasjon over nettet. Den IKT-meldinga for helsesektoren som Stortinget vedtok i vår, vil gi oss som innbyggere helt nye muligheter for å få god helseinformasjon, innsyn i egne journalopplysninger og mulighet for å være i dialog med ulike deler av pleie- og omsorgssektoren. Og ikke minst vil det i et land som vårt være mye å hente på å kunne ta i bruk f.eks. telemedisinske løsninger i samarbeid mellom behandlere og i samhandling mellom behandler og pasient, bruker.

Samarbeid er et nøkkelord for at vi skal kunne sette nye ambisiøse mål for helse- og velferdsområdet. Vi må søke å hente ut det innovasjonspotensialet som finnes både i næringslivet, i forskningsmiljøer og i andre nyskapende miljøer. Arbeiderpartiet mener at det offentlige skal ha ansvar for å drifte omsorgstjenestene til befolkninga, med ideelle aktører, frivillig sektor og andre som gode og viktige samarbeidspartnere. Det er kun en offentlig omsorgsmodell som kan sikre at alle ressursene vi setter inn, kommer pasienter og brukere til gode, at tjenestetilbudet er forutsigbart, og at ressursene fordeles rettferdig. Vi mener at erfaringene av utstrakt kommersialisering av pleie og omsorg viser at dette ikke gir bedre tjenester, at det ikke fremmer innovasjon, og at tjenestene heller ikke kan utføres billigere uten at det går ut over lønns- og pensjonsvilkår for de ansatte. Jeg la merke til at tidligere statsråd for Høyre, Victor Norman, nylig var ute i mediene og mente akkurat det samme.

Noe av det viktigste vi kan gjøre for å bidra til innovasjon i helse- og omsorgssektoren, er å gi anerkjennelse til ideen om at mennesker har åndelige og kulturelle behov hele livet uansett livssituasjon, at vi er sosiale vesener som søker meningsfullt fellesskap, og at gode opplevelser, livsglede og livsmot er kvaliteter vi mye mer aktivt enn i dag må bygge inn i de nye omsorgsløsningene.

Vi kan se at dagens omsorg ikke har klart godt nok å motvirke ensomhet og isolasjon. Derfor trenger vi ikke bare nye ideer om fysiske, teknologiske og økonomiske verktøy, men også mer vidtfavnende ideer om hva det vil si å være menneske i livets mange faser.

Karin Andersen (SV) [12:48:28]: Interpellanten tar opp veldig mange interessante aspekter ved utviklingen av offentlig sektor. Jeg tror kanskje den aller største utfordringen vi har framover hvis vi skal løse behovene, er en fordelingsutfordring – at vi ikke aksepterer at offentlig sektor og velferdens andel av den totale økonomien vår stadig skal reduseres til fordel for privat forbruk, som også til dels

skader klimaet og miljøet vårt. – Så det er nok den aller største utfordringen vi har.

Det går an å løse mange av disse oppgavene hvis en virkelig prioriterer dem. Mange av de oppgavene som offentlig sektor har, er tekniske der teknologien og utviklingen kan gjøre store framskritt. Men mye av det vi snakker om nå, er relasjoner, f.eks. utdanning og omsorg. Mye av dette handler om relasjoner, og det handler om at det faktisk er mennesker som møter mennesker og fyller de menneskelige behovene, som representanten Tove Karoline Knutsen snakket om.

Jeg kan gi et eksempel. På sjukehus tror jeg nesten ikke det var noen som for 30 år siden kunne forestille seg hvordan den teknologiske utviklingen kunne gå så fort, at vi i dag kan gjøre på et legekontor det vi før måtte på Rikshospitalet for å gjøre. Det har skjedd en enorm utvikling, men det betyr jo ikke at det blir billigere. Vi må ikke hele tida tro at det vi gjør, blir billigere fordi det blir teknologisk moderne. For det utløser nye behov. Man kurerer folk som før døde av sykdom, de lever lenger, det oppstår nye behov. Vi behandler nye lidelser, og det betyr jo at prioriteringsspørsmålet er der hele tida, uansett hvordan vi snur og vender oss.

Så er jeg glad for at statsråden sa at innovasjon i offentlig sektor ikke skal handle om at folk nødvendigvis skal måtte løpe fortere. Men jeg har en følelse av at det er det vi snakker om nesten hver gang vi snakker om konkurranseutsetting og anbud. For da er det pris det gjelder, og da er det de som gjør jobben, som skal ned i lønn og pensjon hvis det skal lønne seg. Jeg har fremdeles til gode å få noen til å forklare meg hvorfor det er lurt å bruke skattepenger på utbytte i private bedrifter, som til dels ofte også lokaliserer seg i skatteparadiser og ikke er med og bidrar til det spleiselaget som vi nå snakker om, og som vi alle ønsker skal bli både moderne, effektivt og til hjelp for alle innbyggerne.

Når statsråden sier at man skal redusere antall mål, er det derfor interessant å diskutere hvilke mål som skal stå, og hvilke mål som skal bort – f.eks. i den offentlige arbeidsgiverpolitikken. For der er det mange målsettinger fra statens side, bl.a. om likelønn, mer heltid og ikke så mye bruk av deltid. Det handler om også midlertidige ansettelser, og om hvor mye man ønsker å sette ut på anbud av virksomheten. Det er mange sider ved den offentlige arbeidsgiverpolitikken, og jeg bruker bare den som et eksempel i og med at statsråden sjøl nevnte dette med å løpe fortere. Jeg tror ikke vi skal gå igjennom mange slike såkalte moderniseringsprosjekter eller omstillingsprosjekter før vi ser at det nettopp har vært det det har handlet om, og at disse omstillingsprosjektene også dessverre har hatt en høy menneskelig kostnad som vi finner igjen på Nav. For det er noe med det å tåle altfor mange omlegginger, særlig hvis de ikke går ut på at du skal kunne gjøre jobben din bedre. Jeg treffer ingen som jobber i offentlig sektor, som ikke ønsker å gjøre jobben sin godt, men de strever med å ha både nok folk med seg på jobben og nok ressurser til å kunne gjøre den jobben godt. Nav er godt eksempel på hvordan dette er.

Så raskt til dette med offentlig sektor og innkjøp: Ja, det er viktig at innkjøpene vi gjør, også følger de viktige målsettingene vi har, f.eks. om universell utforming som kan være en viktig drivkraft for teknologi. Da må vi ikke glippe på det. IKT er også viktig, men det er mange i den eldre

befolkningen som mangler digital kompetanse, da må vi også bistå dem med det.

Så til slutt om sosialt entreprenørskap: De store sosiale entreprenørene i Norge har vært i frivillig sektor. De har ikke gått etter profitt. Jeg registrerer nå en viss vilje til å omdefinere sosialt entreprenørskap til noe som egentlig er innovasjon. Innovasjon er bra, men sosialt entreprenørskap har tredobbel bunnlinje, og det må vi ikke glemme.

Stine Renate Håheim (A) [12:53:50]: Takk til interpellanten som gir oss mulighet til å diskutere et veldig viktig tema. Offentlig sektor er jo til for innbyggerne. Den skal gi oss alle gode tjenester, valgfrihet og medbestemmelse. En sterk og god offentlig sektor er en forutsetning for utjevning og like muligheter for alle.

I det store bildet er norsk forvaltning god. Internasjonale sammenlikninger, utarbeidet av bl.a. Verdensbanken, viser at norsk forvaltning er velfungerende og rangeres blant de beste i verden. For den dimensjonen som angår effektivitet, er det bare åtte land som skårer bedre enn Norge. Når det gjelder medvirkning og åpenhet, skårer Norge best. Det er et veldig godt utgangspunkt, men som et samfunnskritisk parti skal Arbeiderpartiet alltid være opptatt av å fornye og omstille offentlig virksomhet. Statsråden snakket om viktigheten av tillit til ledere. Det er jeg veldig enig i, men jeg har lyst til å understreke at alle ansatte er en uvurderlig ressurs også når det gjelder innovasjon. Kompetanse er avgjørende, og vi må strekke oss enda lenger for å realisere visjonen om livslang læring. Kreativiteten og innovasjonen som utløses blant de ansatte når de deltar i utformingen av sin egen arbeidsdag, er ett av våre viktigste konkurransefortrinn. I disse PISA-tider er det også vel verdt å minne om at norske elever er veldig gode når det gjelder samarbeid og kreativitet. Det er egenskaper som både næringslivet og offentlig sektor etterspør.

En aktiv fagbevegelse som har fått innflytelse og tatt ansvar, har spilt en avgjørende rolle for verdiskapningen i Norge. Fagarbeidere som er trygge på arbeidsplassen og deltar i utviklingen av bedriften, er mer kreative, fleksible og engasjerte.

Vår velstand og velferd er avhengig av at vi bruker ressursene så effektivt som overhodet mulig. Derfor satte den rød-grønne regjeringen i gang en rekke effektiviserings- og fornyingstiltak. I tillegg til tilliten til de ansatte og ledelsen er riktig bruk av IKT noe av det som vil skape store gevinster for Norge i framtiden. Den forrige regjeringen la fram digitaliseringsprogrammet med offensive og tydelige mål. Mange gode tiltak er allerede igangsatt, slik også statsråden pekte på, som digital postkasse og digitalisering av Lånekassen, og den rød-grønne regjeringen har lagt grunnlaget for at digital kommunikasjon med forvaltningen skal være en hovedregel. Det har gitt resultater. Men så er det også behov for mer statlig styring og koordinering av IKT i offentlig sektor og mer samarbeid på tvers av forvaltningsområder og forvaltningsnivåer.

Det offentlige gjør innkjøp for flere hundre milliarder kroner årlig. Disse ressursene må brukes effektivt og til det beste for innbyggerne og næringslivet, slik at de blir, som statsråden sa, en motor for innovasjon.

Den rød-grønne regjeringen brukte mye tid på å legge

til rette for forenklinger. Det ble sendt forslag på høringer, det ble nedsatt et offentlig utvalg som skal se på forenklinger i regelverket om offentlige innkjøp, og det er brukt mye tid på å gi kompetanse til de medarbeiderne i offentlig sektor som skal jobbe med innkjøpsrutiner. Så oppsummert har den forrige regjeringen tatt mange gode initiativer og gjennomført mange gode tiltak som det er viktig at den nye regjeringen følger opp. Vi har store forventninger om at den blå-blå regjeringens ambisjoner skal bli til konkret handling raskt. Vi er utålmodige og forventer konkrete resultater.

Så har jeg til slutt lyst til å si at et mangfold av metoder, innovasjon og nyskapning vil kunne bidra til videreutvikling av det offentlige tjenestetilbudet. Mange ideelle aktører har lang erfaring, høy kompetanse og et stort engasjement og kan både bidra med nye løsninger og være pådrivere for utvikling i det offentlige tilbudet. Den rød-grønne regjeringen inngikk jo nettopp derfor en viktig samarbeidsavtale med ideell sektor som forplikter stat, kommune og offentlige etater til å ta hensyn til de ideelle virksomhetenes måte å drive sine tjenester på.

Jeg har lyst til å komme med en oppfordring til slutt om at det er avgjørende at den nye regjeringen forlenger denne avtalen – inngår den på nytt og følger den opp, slik at vi ikke går glipp av viktig kompetanse og engasjement fra frivillig, ideell sektor.

Ketil Kjenseth (V) [12:58:38]: Jeg takker også for de innleggene som har vært her. Til Karin Andersen vil jeg si at fordelingsutfordringen er veldig viktig – ja! Da må vi huske på at innovasjon er ressurskamp, og det er ikke sikkert at vi skal gjøre ting billigere, men det kan bli kamp om å gjøre noe på en bedre måte. Da kan vi erstatte noe innsats med en annen.

Jeg vil da lede oss videre til f.eks. sykefraværet, som i offentlig sektor koster oss betydelige milliarder kroner, og har vi innovert der? Det er en av de viktige utfordringer vi må ta med oss til debatten, at det i velferdssektoren er en innovasjonsgevinst å hente som vi tydeligvis ennå ikke har sett utløst.

Når det gjelder frivilligheten, som representanten Håheim var inne på, har jeg en ambisjon på vegne av Venstre om at vi ikke bare skal ha en avtale, men at vi også skal finansiere frivillig sektor i litt større grad – til bl.a. å bidra med viktig innovasjonsarbeid som vi her snakker om.

Så var jeg i mitt innlegg inne på finansiering, oppgavefordeling og organisering. Danmark har vært igjennom en strukturreform. Ett av grepene de gjorde, var å avvikle muligheten til å ha interkommunale selskaper. Det er en debatt jeg synes vi skal ta med oss i fortsettelsen, både av hensyn til demokratiet og av hensyn til å finansiere. Kan vi utløse innovasjon gjennom å ha en annen måte å organisere oss på? Jeg sier ikke at AS er det riktige grepet, men jeg tror det er en helt nødvendig debatt å gå inn i, om interkommunale selskaper i dagens form gjør den oppgaven som vi ønsker at de skal gjøre.

Så er den humane ressursen det vi alle har vært innom som helt vesentlig – det å legge til rette for dem som jobber i offentlig sektor. For vi er jo ikke sånn rigget at hvis vi job-

ber i privat sektor, driver vi innovasjon og er opptatt av risikovilje, og hvis vi jobber i offentlig sektor, er vi ikke det. Her må det være noe å utløse på å hente ut dette. Jeg tror det er noe med å legge til rette og organisere. Mitt inntrykk er at mange i offentlig sektor har lyst til å drive med innovasjonsarbeid, og ser både potensial og gevinster, men møter barrierer eller ser ikke mulighetene, eller at det er for krevende å trå over dørterskelen og ta fatt på det. Her tror jeg at vi gjennom nokså enkle virkemidler kan utløse en stor ressurs og betydelig arbeidsglede blant offentlige ansatte.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:01:31]: Igjen takk for at representanten Kjenseth setter et viktig tema og en god debatt på dagsordenen. Vi er bare i begynnelsen av denne viktige diskusjonen om hvordan vi gjennom innovasjon kan skape bedre og mer individtilpassede tjenester. Utfordringene fremover kan ikke bare løses med mer penger, men vi må også tenke på hvordan vi kan organisere oss, og hvordan vi kan fremme innovasjon i offentlig sektor.

For noen år siden besøkte jeg en privat omsorgsspesialist i Oslo. Det er mulig at den er det Arbeiderpartiet og SV vil karakterisere som kommersiell aktør. Hun som ledet dette, jobbet 20 år i kommunalt sykehjem og var kjempefornøyd med den jobben – hun stortrivedes ved det kommunale sykehjemmet. Men etter hvert vokste det frem et sterkt ønske om å gjøre tingene på en litt annen måte enn det som var mulig innenfor det kommunale sykehjemmet. Derfor startet hun for seg selv – ikke for å tjene mye penger, men for å leve ut en drøm om å skape en bedre eldreomsorg for andre. Slike mennesker bør få en klapp på skulderen og ikke en moralsk pekefinger. Vi trenger mennesker som ønsker å skape en bedre hverdag for andre, og om de gjør det ved å starte et eget selskap, må det være opp til dem.

Jeg vil anmode representanten Karin Andersen om å se litt mer på fritt brukervalg, for å slippe til private og frivillige handler ikke bare om konkurranseutsetting, det handler også om fritt brukervalg, hvor det er individet selv som velger mellom offentlige og private tjenester, og på den måten kan få mer individtilpassede løsninger. Jeg tror det er på den måten vi må gå frem, nemlig å legge til rette for mangfoldet. Det rokker ikke ved det offentliges ansvar, både for finansiering av tjenester og for å kvalitetssikre de tjenestene som er.

Representanten Tove Karoline Knutsen startet sitt innlegg med å si at vi må tenke nytt. Det er jeg enig i, men vi må også skape nytt og vi må handle nytt dersom vi skal klare å løse de store utfordringene som vi vet at vi må ta tak i.

Presidenten: Debatten i sak nr. 12 er avsluttet.

Sak nr. 13 [13:04:16]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (gjennomføring av Dublin III-forordningen) (Lovvedtak 30 (2013–2014), jf. Innst. 67 L (2013–2014) og Prop. 26 L (2013–2014))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt vil votering, uttalte
presidenten: Da går vi til votering.

(2013–2014), Meld. St. 15 (2013–2014), Meld. St. 16
(2013–2014), Meld. St. 17 (2013–2014), Meld. St. 18
(2013–2014) vedlegges protokollen.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt:

Meld. St. 5 (2013–2014), Meld. St. 6 (2013–2014),
Meld. St. 7 (2013–2014), Meld. St. 8 (2013–2014), Meld.
St. 9 (2013–2014), Meld. St. 10 (2013–2014), Meld. St. 11
(2013–2014), Meld. St. 13 (2013–2014), Meld. St. 14

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2013 blir det gjort følgende endrin-
gar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttast under post 72,</i> blir nedsett med	1 000 000
		frå kr 33 845 000 til kr 32 845 000	
	72	Tilskot til olje- og energiføremål, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttast under post 21,</i> blir auka med	1 000 000
		frå kr 3 000 000 til kr 4 000 000	
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, blir</i> <i>nedsett med</i>	50 000 000
		frå kr 203 100 000 til kr 153 100 000	
1820		Noregs vassdrags- og energidirektorat	
	01	Driftsutgifter, <i>blir nedsett med</i>	1 435 000
		frå kr 475 600 000 til kr 474 165 000	
	22	Flaum- og skredførebygging, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttast under postane 60 og 72, blir auka</i> <i>med</i>	2 000 000
		frå kr 170 300 000 til kr 172 300 000	
	72	Tilskot til flaum- og skredførebygging, <i>kan</i> <i>overføres, kan nyttast under</i> <i>postane 22 og 60, blir auka med</i>	13 000 000
		frå kr 32 000 000 til kr 45 000 000	
1821		Heimfalne anlegg	
(Ny)	60	Overføring til kommunar, <i>blir løyd med</i>	350 000
1825		Energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, blir</i> <i>nedsett med</i>	18 000 000
		frå kr 25 700 000 til kr 7 700 000	
	50	Overføring til Energifondet, <i>blir auka med</i>	3 000 000
		frå kr 1 016 000 000 til kr 1 019 000 000	
1833		CO ₂ -handtering	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, blir</i> <i>nedsett med</i>	594 000 000
		frå kr 1 191 000 000 til kr 597 000 000	
	71	Forskingstenester, TCM DA, <i>kan overføres,</i> <i>blir nedsett med</i>	61 000 000
		frå kr 1 810 000 000 til kr 1 749 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
1870		Petoro AS	
	71	Unitisering, <i>kan overføres</i> , blir nedsett med frå kr 30 000 000 til kr 27 000 000	3 000 000
	73	Statleg deltaking i petroleumsverksemd på islandsk kontinentalsokkel, <i>kan overføres</i> , blir nedsett med	8 000 000
		frå kr 18 000 000 til kr 10 000 000	
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda	
	30	Investeringar, blir auka med	2 500 000 000
		frå kr 30 000 000 000 til kr 32 500 000 000	
2490		NVE Anlegg	
	24	Driftsresultat	0
		Spesifikasjon:	
		Driftsinntekter	-76 300 000
		Driftsutgifter	70 300 000
		Avskrivningar	5 400 000
		Renter av statens kapital	600 000
		Investeringsforemål	2 000 000
		Reguleringsfond	-2 000 000
			0

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kap.
Inntekter				
4800		Olje- og energidepartementet		
	70	Garantiprovisjon, Gassco, blir nedsett med		150 000
		frå kr 1 250 000 til kr 1 100 000		
4810		Oljedirektoratet		
	2	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir auka med frå kr 69 400 000 til kr 129 400 000		60 000 000
(Ny)	4	Sal av undersøkingsmateriale, blir løyvd med		403 200 000
4820		Noregs vassdrags- og energidirektorat		
	1	Gebyrinntekter, blir nedsett med		1 500 000
		frå kr 65 500 000 til kr 64 000 000		
4821		Heimfalne anlegg		
(Ny)	40	Salsinntekter, blir løyvd med		1 000 000
4825		Energiomlegging og utvikling av energi- og climateknologi		
	85	Fondsavkasting, blir auka med		3 000 000
		frå kr 996 000 000 til kr 999 000 000		
4833		CO ₂ -handtering		
	80	Renter, TCM DA, blir nedsett med		21 000 000
		frå kr 132 000 000 til kr 111 000 000		
	86	Avdrag, TCM DA, blir nedsett med		44 000 000
		frå kr 1 103 000 000 til kr 1 059 000 000		
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda		
	24	Driftsresultat, blir auka med		9 000 000 000
		frå kr 124 900 000 000 til kr 133 900 000 000		
		Spesifikasjon:		
		Driftsinntekter	198 100 000 000	
		Driftsutgifter	-35 700 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kap.
		Leite- og feltutviklingsutgifter	-2 800 000 000	
		Avskrivningar	-19 300 000 000	
		Renter av statens kapital	-6 400 000 000	
			133 900 000 000	

II

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartementet i 2013 kan:

overskride løyvinga under	mot tilsvarende meirinntekter under
kap. 1830 post 22	kap. 4830 post 10

III

Fullmakt til å inngå forplikting ut over gitt løyving

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartemen-

tet i 2013 kan pådra seg forpliktingar utover gitt løyving innanfor følgjande beløp:

Kap.	Post	Nemning	Samla ramme
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	65 mill. kroner
1820		Noregs vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flaum- og skredførebygging	90 mill. kroner
1870		Petoro AS	
	73	Statleg deltaking i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel	25 mill. kroner

IV

Fullmakt til nettoføring

Stortinget samtykkjer i at Oljedirektoratet i 2013 kan nettoføre refusjonar frå Petroleumstilsynet for felles IKT-investeringar som utgiftsreduksjonar under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 45 Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2013 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1420		Miljødirektoratet	
	1	Driftsutgifter, for høyes med	2 500 000
		fra kr 748 963 000 til kr 751 463 000	
	75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med	63 500 000
		fra kr 313 820 000 til kr 377 320 000	
1465		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	
	1	Driftsutgifter, for høyes med	2 476 000
		fra kr 226 187 000 til kr 228 663 000	
Inntekter			
4420		Miljødirektoratet	
	4	Gebyrer, forurensningsområdet, for høyes med	2 500 000
		fra kr 33 259 000 til kr 35 759 000	
	7	Gebyrer, kvotesystemet, for høyes med	5 800 000
		fra kr 10 600 000 til kr 16 400 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
4465	1	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur Gebyrinntekter tinglysing, borettslag, f o r h ø y e s med fra kr 59 000 000 til kr 61 476 000	2 476 000
	2	Gebyrinntekter tinglysing, fast eiendom, f o r h ø y e s med fra kr 604 000 000 til kr 659 800 000	55 800 000

II

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet kan omdisponere inntil 13 mill. kroner mellom kap. 1465 Statens kartverk, arbeid med tinglysning og nasjonal geografisk infrastruktur, post 1 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, og kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:13 (2012–2013) – om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskudd til naturmangfold og friluftsliv – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:9 (2012–2013) – Riksrevisjonens undersøkelse av Navs forvaltning av tilretteleggingsgarantien – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:11 (2012–2013) – Riksrevisjonens undersøkelse av skatte- og avgiftsmyndighetenes kontroll av merverdiavgift – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:12 (2012–2013) – Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddsforvaltningen i Norsk kulturråd – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:15 (2012–2013) – om Riksrevisjonens undersøkelse av de norske EØS-midlene – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 3:10 (2012–2013) – Riksrevisjonens undersøkelse av om offentlige tiltak utredes på en tilfredsstillende måte – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2013 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1	50	H.M. Kongen og H.M. Dronningen Det kongelige hoff, <i>f o r h ø y e s</i> med fra kr 158 606 000 til kr 160 606 000	2 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 12 foreligger det ikke noe vote-
ringstema.

*Votering i sak nr. 13**Votering i sak nr. 11*

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 4 (2013–2014) – om anmodnings- og utred-
ningsvedtak i stortingssesjonen 2012–2013 – vedlegges
protokollen.

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerk-
ning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre
gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstem-
melse med Grunnloven.

S a k n r. 14 [13:15:15]

Referat

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.
Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen
ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.16.